

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena Izhaja ob četrkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyršova (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal št. 345.
2 Din Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393

Ljubljana, 9. marca 1933

Naročnina za štiri leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Štev. 10
Leto V

Samotarji morja

Naporna služba svetilniških čuvajev. - Po cele mesece ne vidijo žive duše, ženiti se ne smejo, kakor jetniki žive, sami, zapuščeni od sveta. - Zato jih je mnogo že znorelo.

Ce ne bi bilo knjig...

Razen štedilnika, stola in mize je polica s knjigami edino pohištvo v tem skromnem domovanju

šna kakor prej. Toda še zmerom je dovolj kruta: po cele tedne in mesece mora biti sam s seboj — venomer na straži, venomer pazeč na klice domačih in tujih radijskih postaj. Za zabavo so mu samo knjige, ali pa mačka, morda kanarček. Če ima posebno srečo, se oženi; toda pravilnik po navadi tega ne dovoljuje. In vrhu tega ženske še težje prenesejo to ubijajočo samoto in odrezanost od vsega sveta. Zato se skoraj noben svetilniški čuvaj ne oženi.

V zadnjih letih, ko je po vsem svetu pritisnila gospodarska kriza, je že dosti nezaposlenih ljudi prošlo za to službo. Še plače niso zahtevali, samo hrano in obleko. Toda kdo ve,

ali bi bili živci teh ljudi kos tolikšnim naporom? Vlade pomorskih držav zato strogo izbirajo med prosilci.

Kako mora biti svetilniški čuvaj živčno in duševno trden in odporen, najbolje dokazuje to, da je ameriška pomorska uprava nedavno prepovedala gradnjo svetilnikov z okroglimi sobami. V bodoče smejo biti tlorisi teh sobic samo štirioglati. Zakaj zaradi okroglih sobic v svetilniku je že dosti čuvajev zblaznelo...

Svetilnike poznamo že skoraj tako dolgo kakor obstoji plovba po morju. Nekako v tistem času, ko so se Fenicani s kraljem Nedom prvič odpra-

Se nadaljuje na str. 10

V monotonih, kakor po uri odmerjenih presledkih butajo valovi v zidovje svetilnika. Zgoraj v samotni izbici pa bedi in pazi samotar: podnevi na ladje, ki vozijo mimo njega, ponoči na signale iz rogov in siren. Od večernega mraka do jutranje zo-

Odrezan od vsega sveta
kljubuje svetilniški čuvaj viharju in valovom

re je njegova služba posebno stroga in Bog ne daj, da bi jo zanemaril! Le sem in tja si prikrade minuto za spanec, drugače pa mora biti neprestano na straži: ali svetiljke in reflektorji funkcionirajo? Ali je zunaj na morju vse v redu? Zraven pa še toliko merilnih naprav, ki mora nanje paziti, prezreti ne sme nobenega poročila pomorskih opazovalnic, ki so njemu namenjena. In če se zgodi nesreča v njegovem okolišju, mora čuvaj v svetilniku nemudoma brezžično obvestiti bližnje ribiške otoke in postaje na kopnem, če je velika sila, pa tudi z raketami...

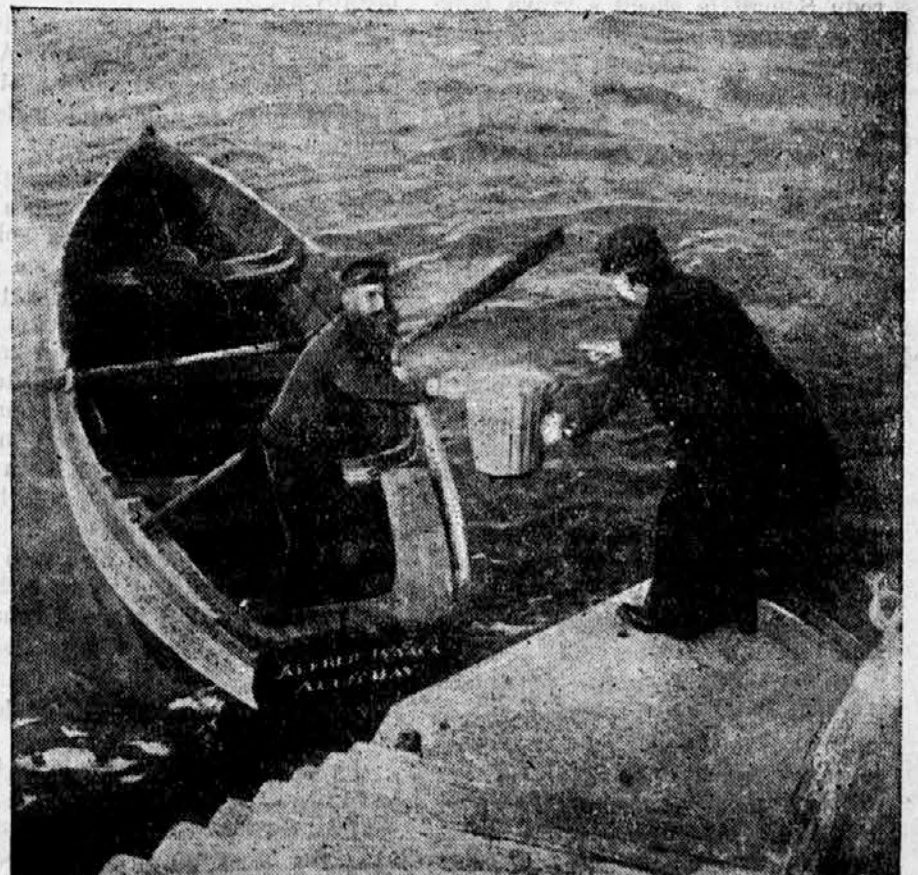
In neprestano ta strahotna samota. Odkar so izumili radio, služba svetilniškega čuvaja res ni več tako stra-

Na levi:

Snaženje svetilk zjutraj in zvečer spada med vsakdanje dolžnosti svetilniškega čuvaja

Na desni:

Sól iz daljnega sveta prinese vsakih štirinajst dni pitne vode in živeža

Iskalci bisero

Biser, ki je stal tri človeška življenja. — Trpljenje in gorje iskalcev bisero. — Človek, ki je znorel, ko je našel biser vreden poldrugi milijon

V masauški luki sem prvič videl lovce na bisere. To je čisto blizu Rdečega morja. Ravno sem bil obedoval makarone, ko prisede neki Grk, naroči vina in prične z menoj kramljati. Govoril je o življenjskem boju in mi po nekaj trenutkih razkril, da se sam bojuje — z biseri. »Hočete jih videti?« je vprašal in jel stikati po žepih. Privlekel je na dan več majhnih rdečih mošnjčkov in enega s pretirano previdnostjo razvezal. Čudovit biser mi je kazal; bleščeče bel v žarkem solncu. »Preizkusite ga, držite ga proti luči,« je silil. »Videli boste, da je brez vsake napake.«

Moral sem mu pritruditi. Bil je najpopolnejši biser, kar sem jih videl. »Koliko zahtevate zanj?«

Ni mogel odtrgati svojih vlažnih oči od bisera, ki sem ga previdno držal med prsti. »Petdeset funtov!«

Skrivnost črnega bisera

Nasmehnil sem se in zmajal z glavico. Bliskovito je segel po biseru, ki ga je, kakor bi trenil spraval v svoj rdeči mošnjček. Pokazal mi je druge bisere. Črne, rožaste, zelenkasto bele in bleščeče bele. Pravcato premoženje je nosil ta Grk v svojem žepu.

Na dlani so mi ležali biseri drug poleg drugega. Črni me je očaral. Pričela sva barantati. Naročil sem še eno steklenico vina. Celo uro sem zbijal ceno. H koncu sem vstal. »Dovolj! Vaša cena je previsoka. Tega bisera si ne morem privoščiti.«

Grk ga je bahavo držal med prsti. »Za ta biser ni nobena cena previsoka,« je nežno pripomnil. »Stal je tri ljudi življenje.«

»Tri ljudi, kako za božjo voljo?« Prestrašil sem se.

Prikimal je in mi jel med tem, ko je zavezoval mošnjček, pripovedovati tole prigodo:

»Potapljači skačejo v morje z velike ladje v bližini majhnega bisernega otoka Dahlak pred afriško obalo, nedaleč od Massau. Neki črnc iz rodu Somali je skočil s krova ladje in se potopil, pomagaje si z rokami in nogami, do koralnega ležišča, kjer je bilo videti več lupin. V hipu, ko je črnc iztegnil roko po največji lupini, si je na njej očesnil roko. V istem trenutku je sunil z nogo v orjaško školjko, ki se je z bliskovito naglico lakomno zaprla. Držala ga je trdno kakor primež. Postal je ujetnik mračnega sveta zelenih globin.

Ostali potapljači so se spet prikazali na površju. Širili so prsa in vsrkavali svež zrak. Niti eden ni opazil ujetega črnca. Šele čez nekaj minut so ga pogrešili. Nastal je divji krik. Takoj sta se potopila dva njegova rojaka, da ga poiščeta. Res sta ga našla. Z ostrimi noži sta odprla školjko in odtrgala ostrizno lupino od tal. Ko sta se vračala s ponesrečencem na površje, se ga je še zmerom držala lupina za roko.

Komaj so vsi trije, dva potapljača in mrlič, bili blizu površja, se je pojavil orjaški morski volk. Prikazalo se je vrtnčasto belo telo, čudaška prikazen zevajočih čeljusti — in že je bil en potapljač njegova žrtev. Drugi je šinil na površje z mrličem v naročju. Položaj črnca, ki ga je

morski volk zagrabil, je bil brezupen. Čez rob čolna so posegle črne roke, da rešijo vsaj ostala dva. V prozorni vodi so se že videli znaki krvi... Moštvo je soglasno zatulilo v smeri ostalih ladij dolgo in svareče: »hu, hu, hu«, kar pomeni, da so morski volkovi v bližini.

Sosedje so se tuleče odzvali: »hu, hu, hu«.

Ob vseh ostalih ladjah so se prikazali preplašeni obrazi potapljačev. Ročno so splezali na krov. Potapljača, ki ga je ugrabil morski volk, so morali prepustiti njegovi usodi.

Utopljenca so odnesli na kopno in ga pokopali. Ostrizno lupino so morali zrezati z njegove roke. In prav v njej je bil ta krasni črni biser, ki sem vam ga ponujal.

»In kje je tretja žrtev?« sem vprašal.

»Ko je zvedela Somalijčeva žena, da ji je morski volk ugrabil moža, je samo nalahno prikimala z glavico. Niti ene solze ni bilo v njenih lepih očeh. Srce ji je umrlo. Počasi se je vračala v svojo kolibo, v kateri je preživela komaj tri mesece srečnega zakonskega življenja. Z največjo ravnodušnostjo je snela s stene ukrivljen nož in si ga zabodla v srce, ki ji je itak že umrlo. Ko se je v zadnjem drgetu izselilo življenje iz mladega telesa, ji je smehljal zaokrožil rdeče ustne. Poslednjič ga je videla v duhu, njega, ki ga je ljubila...«

Življenje za 5.000—Din

Grk je končal svojo povest in se zagledal v prazno čašo pred seboj. Šestdeset funtov je zahteval za ta črni biser, za biser treh mrtvih. Dvajset funtov za vsako življenje... Taka je cena lovcev na bisere v Rdečem morju.

»Rad bi videl te lovce!« sem ga prosil.

»Prav lahko,« je odvrnil Grk. Mnogo več je črnih potapljačev, kot črnih bisero!«

Popoldne me je povabil na dvorišče neke trgovine v Massau. Arabski trgovec ni trgoval samo z biseri. Njegova hiša je bila bolj podobna tržnemu zbirališču potapljačev.

Na majhni mizki klopi ob glinstem zidu je čepela cela gruča potapljačev, ki so se cvrli na solncu. Revni, bedni stvoril! Dva sta bila slepa. Buljila sta v solnce, ne da bi trenila. Trije so bili popolnoma gluhi. Na njihovih obrazih se je zrcalil plašen smehljal ljudi, ki se delajo kakor bi razumeli, kar jim pripoveduješ. Vsi so bili tesnoprsi in čez kosti ohlapno razpeta črna koža jim je dajala videz praznih črnih balonov. Še tistih potapljačev, ki miso bili ne gluhi ne slepi, bi zaradi slabšikega telesa niti na sejmu suznjev v Hodeidi ali Jiddi nihče ne maral.

»Kako dolgo so ti reveži že slepi?« sem vprašal.

»Zdi se mi, da približno tri leta,« mi je odgovoril Grk.

»Pa se še vedno potaplja in iščejo bisere?«

»Da! Slepota jim pri tem ni v kvar, če otipavajo morsko dno, ali pa koralne stene.«

Šele vse to, kar mi je povedal Grk, mi je pojasnilo visoko vrednost bisera. Potapljanje oglušči polagoma vsakogar. Prve dni mu je neprestano v ušesih prečudno šumenje morja. Zdi se mu, kakor bi imel školjke pritrjene na ušesa. Tudi ko pride na kopno, se ne more iznebiti tega šumenja. Preplašen se zbudi ponoči s spominom na grgrajočo pesem globin. Lepega dne pa vse to mine. Revež oglušči. Zdaj šele postane popoln potapljač.

2 minuti pod vodo

Da se znebi teh oglušnih in begajočih šumov, si marsikateri Arabec in Afričan namenoma razpara ušesa. Dobro ve, da mu da ta operacija, ta samovoljna gluhost neprecenljivo možnost, da doseže večje globine, kakor ostali potapljači. Na poseben način se navadi tako dolgo zadrževati sapo, dokler ne čuti silnega pritiska krvi v očeh. Kadar se potaplja, ima privezane na nogah uteži, na nos pa si pritrdi žični ščipalnik. Potapljači tekmujejo med seboj in se skušajo, kdo delj zdrži v zelenih globinah. Rekordni čas znaša menda dve in pol minute. Že dve minuti potapljanja v Rdečem morju je izreden uspeh. Le redki zdrže več ko poldrugo minuto. Kadar se spet pojavijo na površini, jim je vsem začrtana smrtna utrujenost na črnih in rjavih obrazih.

Lovci na bisere ne živijo dolgo. Stalno potapljanje v Rdečem morju, z željo priti čim globlje, jim uničuje srce in ubija pljuča. Če zmorejo deset let, so prav gotovo gluhi ali slepi, ali pa oboje.

»Saj morajo lepo zaslužiti,« sem omenil.

Zmignil je z rameni. »Vsi so do vratu v dolgovi. Samo za to se neprestano potaplja. Očetje so jim bili zadolženi, sinovi pa skušajo dolgove poplačati. Pa je menda prav narobe. Svojim naslednikom bodo zapustili še večje dolgove.«

V navadi je, da potapljači zalagajo ladijskega poveljnika z denarjem, da jih popelje k bogatih policam, ki so posejane ob otokih Rdečega morja. Trgovci jim pošiljajo zaloge riža, datljev in še druge potrebščine, saj dobro vedo, da se jim za denar ni bati. Sam poveljnik ladje je do ušes zadolžen, vrača se pa zvesto s polno ladjo smrdljivih ostriznih lupin, v katerih je morda le nekaj dragocenih bisero.

Ladjo, ki išče bisere, spoznaš že od daleč. Že sam smrad jo izdaja. Ozkopršno in nemo moštvo je zadnji dokaz, da je to dom ubogih par, iščočih bisere, ki ga v civiliziranih deželah toliko cenimo.

Srečamo pa tudi take potapljače, ki delajo kar v gručah iz velikih ladij. Ti imajo vrvi in košare. Preden skočijo s krova, pomolijo k Bogu. Alaha prosijo, naj jih varuje pred morskimi volkovi. Če dosežejo bogastvo, naj bo Alahovo. »Kaj pa nam škodi, če smo gluhi, saj ostriga ne govori.« »Alah, podári nam veliko bogastvo!« Na to skoči vrsta mož z

noži v rokah s stisnjenimi nosnicami v morje.

Nečloveško izkoriščanje

Zgodi se, da prodajajo potapljači za smešne cene svoje bisere. Za to se posebno zanimajo trgovci na obali. V Zeili, Zanzibarju in v Massau ne plačajo pravih cen. Nešteto krasnih bisero je bilo zatrženih za tak denar, trgovci so jih pa prodali za dvajsetkrat višjo ceno. V oktobru leta 1929 je našel neki arabski potapljač v Arabskem zalivu biser, ki je bil vreden svojih 50.000 funtov. Revež je zblaznel, še preden se je izkrcal. Ironija usode! Premoženje, ki ga je našel na morskem dnu, je bilo za njegove preproste pojme preveliko.

Ti ljudje nam torej prinašajo iz morskih globin bisere, ki ga strmeč občudujejo vse ženske Indije, Evrope in Amerike. Najbrž se ne motim, če rečem, da krasi danes črni biser treh mrtvih, ki mi ga je ponujal Grk, zagoreli vrat lepote v Bombayu, ali se pa blesti na snežno-belem prstu bogate Londončanke. Niti enemu vseh teh bisero, ki so razstavljeni v baršunastih škatlicah razkošnih prodajaln, se ne pozna, da ga je umazala kri v Rdečem morju.

Na žgocem solncu sede gluhi in slepi reveži; to je vse...

Vso noč na valovih

Čisto po naključju so rešili inženjerja Roberta Bala, ki je bil zaposlen na parniku »Alster«. Med vožnjo po Rdečem morju je po nesreči padel mladi inženjer čez ograjo palube. Posadka »Alstera« ni niti opazila nezgode. Vso noč se je boril z valovi. Šele okoli poldneva naslednjega dne, ko je že omagoval in so ga jele zapuščati moči, so ga na nekem japonskem parniku opazili in ga rešili.

Zapeljano 57letno dekle

V Moravski Ostravi je zaprosila 57 letna dama odvetniško zbornico, da ji določi na osnovi ubožnega spričevala brezplačnega zagovornika, ki naj obtoži v njenem imenu njenega bivšega zaročenca. Po izjavah te dame je njena preteklost vse do 57. leta »neoporečna«. Zaročenec ji je obljubil zakon ter jo zapeljal, a je ni poročil. Zato zahteva zdaj 80 tisoč dinarjev odškodnine. Odvetnik, ki ji ga je zbornica določila, je zaprosil za razrešitev svoje naloge, ker se mu vidi pretežko to zadevo zagovarjati. Dama se pa noče s tem sprijazniti, temveč zahteva na vsak način tožbo.

Pisalni stroj Woodstock

je v Ameriki najbolj iskana znamka. Tudi v Jugoslaviji, zlasti v Ljubljani, jih je že precej v rabi. Vsi se pohvalno izražajo o njem.

Generalno zastopstvo:

TIPKA, družba z o. z., LJUBLJANA
Gledališka ul. 8. - Tel. št. 29-70

SCHICHTOVO JELEN MILO
po izdatnosti najcenejše

Skrivnost »plavolasega moža«

Smrt genialnega sleparja. — Tatvina pri pariškem draguljarju Goudstikkerju. — Biserna ogrlica za 2 milijona Din

Nedavno je umrl v Mehiki sivolas gospod Juan Huelva, ki je živel svojih dvajset let samotarsko življenje. Zapustil je precejšnje imetje, ki mu je donášalo lepe obresti. V njegovi zapuščini so našli napisano priznanje, da je bil on zloglasni »plavolasi mož«, ki je leta 1910 na prefrigan način ogoljufal pariškega draguljarja Goudstikkerja, rojenega Nizozemca. Niti v oporoki ni izdal skrivnosti svojega rojstva, ko se je vendar zagotovo vedelo, da se je nekoč sam krstil za Juana Huelvo. »Brihtneži«, ki zmeraj vse vedo, vedo tudi to, da je bil potomec plemenitaške družine iz Velike Britanije; vendar se še do danes prav ne ve, kdo je bil prav za prav »plavolasi mož«.

Ves svet je takrat strmел nad njegovo prebrisanostjo. Ljudski pevci so takrat v svojih kupletih in šansonih proslavljali plavolasega neznanca. Oblasti so ga brez uspeha iskale po vsem svetu do izbruha svetovne vojne, čeprav so ujeli njegova pomagata pri tatvini biserne ogrlice. Ta ogrlica je stala pred vojno sedem sto tisoč zlatih frankov, danes bi svojih 10 milijonov Din.

Sleparstvo je bilo izvršeno mojstrsko do slednje malenkosti. Goudstikker je bil najimovitejši draguljar v Parizu. Njegovih deset prodajalcev je z največjo pozornostjo postreglo še tako razvajenim kupcem. Nekega jutra leta 1910 vstopi v trgovino odlični gospod kakih štiridesetih let, z dolgimi plavimi lasmi, po sredini počesan v prečo. Govoril je zelo do-

bro francoski, le v naglasu se je opazil tuj prizvok. Zanimal se je za dragocene biserne ogrlice. Ogledoval si je vso zalogo biserov in izjavil, da se vrne okoli treh popoldne, ker si namerava pred nakupom še enkrat ogledati najdaljši biserni niz, ki mu je prav posebno všeč. Stal je sedem sto tisoč frankov.

Goudstikker je spremil odličnega tujca do vrat in se mu priporočil.

Še četrť ure ni minilo, kar je zapustil tujec trgovino, ko prihitita brez sape dva detektiva in zahtevata pojasnila, če je obiskal trgovino neki na videz odlični tujec z dolgimi plavimi lasmi. Draguljar je zbežan priznal. Detektiva sta mu vsa zasopljena povedala, da je plavolasec najnevarnejši svetovni slepar. Londonska policija je izdala za njim tiralico, ker je nekega londonskega draguljarja baje osleparil za dva milijona frankov.

Goudstikker je ves v skrbeh ukazal prinesiti biserne ogrlice, ki si jih je ogledoval neznanec. Hotel je ugotoviti, ali mu ni morda podtaknil niz ponarejenih biserov, pristnega pa ukradel. Z vso natančnostjo jih je pregledoval, h koncu pa izjavil, da je vse v popolnem redu.

Detektiva sta bila očitvidno zadovoljna z uspehom pregleda. Vprašala sta le, ali ni morda tujec česa naročil. Draguljar jima je povedal, da se utegne neznanec popoldne vrniti. Dogovorili so se torej, da ga bodo popoldne izmamili v past.

Okoli tretje ure popoldne vstopi plavolasi gospod, dostojanstveno kakor zjutraj in zahteva, da mu pokažejo izbrano ogrlico še enkrat, preden jo kupi.

Draguljar je razstavil pred njim svoje najlepše bisere, hkratu je pa skrivaj poslal po detektiva, ki sta bila skrita v drugi sobi. V trenutku sta naskočila neznanca s samokresi in ga prisilila, da se uda. Uklenila sta ga in mu z veliko spretnostjo pretaknila žepa. V zunanjem žepu sukničica sta našla biserno ogrlico, do pičice enako tisti, ki jo je hotel kupiti. Seveda je bila iz ponarejenih biserov.

Draguljar je z odprtimi usti strmел nad ponarejenim posnetkom in vprašal detektiva, kako je le mogel ta slepar napraviti tako presenetljivo slično kopijo ogrlice, ko je bil vendar le pičlo uro v njegovi trgovini. Objasnila sta mu, da je posnetek izvršen že pred mesecem dni po fotografiji originalne ogrlice. Takrat je neka Američanka z lastnikovim posebnim dovoljenjem fotografirala dragocenost, ko je kupila neke malenkosti v njegovi trgovini. Goudstikker se je tedaj spomnil, da je v resnici neki Američanki dovolil slikanje najdražje biserne ogrlice.

Po teh ugotovitvah, katerim se draguljar ni mogel načuditi, sta prišla detektiva neznanca pod pazduho, hoteč ga odvesti s seboj, v tem hipu se jima je pa skušal iztrgati in uiti. Borba je trajala dve minuti. Prvi detektiv je v tem boju krepko udaril

ujetnika s pestjo v trebuh, da se je sesedel. Pozvali so taksi, a detektiva sta odnesla ujetnika lastnoročno v avtomobil in sedla k njemu. Draguljar se jima je zahvaljeval, ona sta pa kratko pozdravila in ukazala šoferju, naj vozi proti policijski prefekturi. Draguljar si je ves srečen mel roke, da ni nasedel premetenemu sleparju.

Čez nekaj dni je ponovno pregledoval svoje biserne ogrlice, ker se mu je čudno zdelo, da ga ne kliče policija na zaslišanje. In toliko da se ni sesedel, ko je ugotovil, da je bila baš ona najdragoocenejša ogrlica zamenjana s ponarejenim posnetkom, ki sta ga detektiva izvlekla iz sleparjevega žepa.

Stekel je na policijo in pojasnil vso zadevo. Policija je brez premišljanja uvedla temeljito preiskavo, a našla je le ona dva lažna detektiva. Priznala sta, da sta po naročilu plavolasega moža igrala svojo vlogo kot detektiva, prisezala sta pa, da neznanca niti sama ne poznata. Plavolasec ju je nekega dne pregovoril, da morata točno po njegovih navodilih igrati svoji vlogi. Plačal ju je za to kavalirski. Takoj po uspelem sleparstvu je »plavolasi mož« izginil in nikoli več se ni nič več slišalo o njem. Policija se je prepričala o točnosti »detektivskih« izjav; nikdar pa ni mogla odkriti tajnosti, kdo je bil plavolasi gospod aristokratskega nastopa in uglajenih manir, ki je tako mojstrski okradel pariškega draguljarja.

Naročniki,

**stocite svojo dolžnost -
pocavnaite naročnino!**

Ljubljansko pismo

Piše Alfa

Tako torej. Princ Karneval se je poslovil in smo že krepko zajadrali v Pepelnico. In imajo ljudje radi jubileje, proslave, nekrologe in slične vrste pismene zadevice, pa je prav, da se tudi ranjkega Pusta spomnimo. Bil je mož visokega dostojanstva iz dinastije princev karnevalskih, sicer pa norec, ali veseljak ali nekaj takega. V Nici, recimo, in drugod so njegovi pogrebi jako veličastni. Zberejo se maske z ogromnimi glavami in bi take glave bile koristne tudi za nas, ker bi kranjskim prebivalcem onemogočile marsikaj. To marsikaj pa je jako vsestransko in ga lahko obrnemo tako ali tako. Glavno, v marsikaterih slučajih bi jim bile koristne in potrebne take velike glave in je to neoporečno za Kranjce, Štajerce in še druge.

Pust je torej minil in smo preživeli izkušnje v vsakršni obliki. Bilo je mežikanja in koprnjenja itd. Pač čas za norije. Zabav je bilo na vseh kon-

cih in krajih sila veliko. Proslavljali smo jih dostojno. Od mesarske do črne bele. Mesarska je bila dobro obiskana in postrežba z mesnimi izdelki takó odlična, da bi táko želeli vedno in povsod in tudi v mesnicah. Črna bela pa je bila bolj jalova. Črni smo že itak skoraj vsi in zakaj bi še bolj počrneli, beli pa so že tako redki, da jih je le težko najti in niso za norije. Toda ni glaven ta obisk, niti mesni izdelki, še manj mnogo črnih in malo belih med nami, pač pa velik altruizem in razumevanje bede bližnjih, ki so ga pokazala vsa društva brez razlike in jim gre za to čast in hvala in spoštovanje in globoka hvaležnost lačnih, raztrganih in brezdomcev. Vsa društva so namreč, brez vsake izjeme kakopak, sklenila z ozirom na krizo in prizadevanje države in posameznih občin v omiljevanju bede in podpiranju nezaposlenih, pokazati svoje veliko umevanje človeških dolžnosti in ideje medse-

bojne pomoči. Ne, prosim, 2%, niti 5%, niti 25%, nego ves, sploh ves, čisti dobiček so namenila za — same sebe. Kaj jim vendar mar reveži? Njihov prispevek bi pomagal le nekaterim redkim in bi ne bili vsi deležni te društvene dobrote. Nastopila bi zavist. Pojavili bi se prepiri in še kaj drugega. Pa so torej naša vzorna in zgledna društva, brez vsake izjeme prosim, šla in modro preudarila: prepiri, zavist in take vrste pojavi so nedostojni človeškega dostojanstva. Tudi milost ponižuje človeka. Da ne bo torej nikdo ponižan vsled milosti in da ne bo preprirov in zavisti in take vrste pojavov, ne damo nikomur nič, so odborovi možje določili in so bili še ponosni, ker so prihranili revežem ponižanje itd.

In si dovoljujem in usojam pripomniti še to. Ne bi li morda kazalo te imemitne, plemenite in velikodušne gospode javno z imeni pohvaliti in jih predložiti za kako visoko odlikovanje vsled njihovega tako idealnega razumevanja za red in mir in blagostanje v državi? Kajti so nemara in nedvomno jako zaslužni. Dvakrat ne rečem tega, kajti bodo

morda ob priliki na svoja ljudomila prsa res še pripeli kako odlikovanje kakršnekoli vrste. Ho-ho, in se bodo smejali in kočoperili in napihovali s svojimi zaslugami.

Sicer pa, kaj se sploh čudimo temu? Pust je bil. Mi pa, ki smo pričakovali, da se bodo društva pri zbiranju čistega dobička po zabavi spomnila lačnih, raztrganih in brezdomcev, smo bili norci. Pust je vendar čas norcev. In zato globoko potrtega srca javljam vsem, da smo se zopet izkazali jako lepo in naj nam Bog podari še mnogo let plemenitega življenja, takega, kot je bilo to predpustno. Najdaljše seveda ljudomilim gospodom, ki so tako pretresljivo in ganljivo lepo pokazali svojo velikodušnost in plemenitost do bednih bližnjih, da bodo še dalje lahko sejali krog sebe dobra dela po tistih znanih svetopisemskih besedah.

Vsa ta zgledna društva pa imajo navado ob vsaki priliki in nepriliki zbirati za svoje idealne in vzvišene namene med javnostjo denar. Kaj, ko bi javnost takrat pristopila med pustne norce in se ravno tako oddolžila?

Vročča tla

Peru, Bolivija, Argentina, Brazilija, Paragvaj, Čile: sama vroča tla. Same dežele, ki jih pri nas poznamo domala zgolj po revolucijah. Odkod toliko prevratov v teh krajih? Kaj jim je vzrok? Pričujoče vrstice o Braziliji vam bodo to pojasnile. In kar boste zvedeli o Braziliji, velja skoraj doslovno tudi za Peru, Čile, Bolivijo itd.

Brazilija in njeni ljudje

Piše Alfonz Dorpat

Brazilija velja za deželo ugank. Toda vse te uganke se dajo spraviti na zelo enostaven imenovalec. Dežela ni ne zemljepisno ne podnebno nikaka enota. V Braziliji prebiva cela vrsta plemen, Indijancev, črncev, mešancev in priseljenih kolonizatorjev portugalskega, španskega, italijanskega in nemškega izvora. Tenka vrhnja plast teh kolonizatorjev danes vlada v tej deželi. Ta plast si je nakupila zaklade in pridobitve moderne civilizacije. Toda med tem ko je v stari Evropi bogastvo vladajočih plasti posledica moderne organizacije dela, temelji braziliska civilizacija na takih delovnih pogojih, kakršni so bili v rabi še pred 100 leti. Iz obilice vseh mogočih nasprotij so nastale brazilske »uganke« v vsej svoji pisanosti.

Priseljenec, ki prvič stopi na brazilska tla, kar oslepi od tolikega leska in bogastva nove domovine. Najprej ga sprejme Rio de Janeiro, najlepše mesto sveta, pred vsem tisto mesto, ki zna svoje bogastvo dosti bolj očitno razkazovati kakor druga mesta. Rio je pravljica lepote in sen človeškega blagostanja. Drugo stran te prekrasne slike pa spozna tujec šele pozneje. In takrat je — na žalost — že prepozno...

V začetku ga sprejmeta dežela in vlada z odprtimi rokami. Vlada mu da na razpolago prosto stanovanje in hrano — dokler ne najde kolonije, ki se ji priključi, dokler si sam ne zapečati usode. Vlada mu plača tudi vožnjo do kraja, kamor se je namenil. Ustmeno in pismeno mu pri vsaki priliki pove, da ji je dobro došel kot novi državljani in da bo vse storila, da mu pripomore do bogastva in blagostanja. In tujec ima vtisk, da je prišel v državo, ki je res samo zanj, za novega državljana velike in mogočne brazilske republike.

Toda potem pride, drugi ali tretji dan svojega bivanja v Rio, v roke privatnega podjetnika. In tako spo-

zna, da si mora kupiti zemljo, na kateri hoče delati in si zgraditi dom in pridobiti bogastvo. Zemljo si mora kupiti, ne da bi jo poprej videl, saj leži več tisoč kilometrov daleč od Ria v notranjosti države. Pogoji se mu zde mamljivi. Ara je neverjetno nizka. In družba se mu ponudi, da mu vse orodje, živež za leto dni, zdravila, rastline in semena priskrbi tako rekoč zastoj. Če ima mož srečo, pride naposled res do kakšne parcele v pragozdu, ki mu bo, če jo bo leta in leta temeljito prekopaval in oral, morda kaj malega obrodila. In če bo varčen, si bo čez nekaj let s pritrgljaji od ust kupil prvo živino, ali pa bo odprl skromno trgovinico ali pa krčmo in si tako postavil boren temeljni kamen za poznejše blagostanje.

Toda človek utegne tudi smolo imeti. Zgodi se mu, da dobi kamentito, peščeno ali pa močvirno zem-

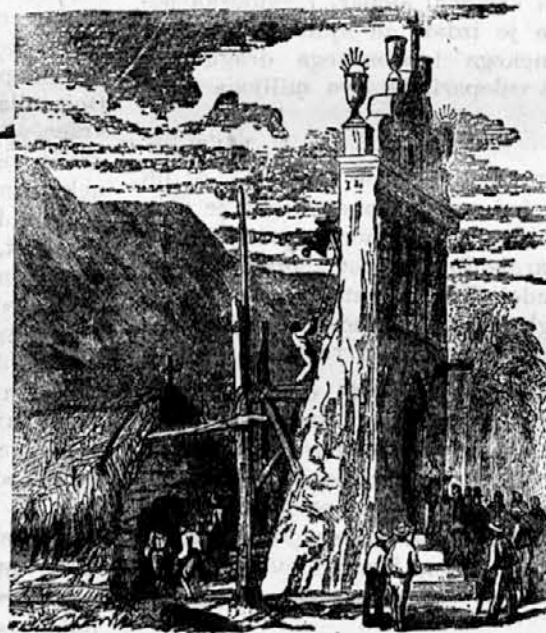
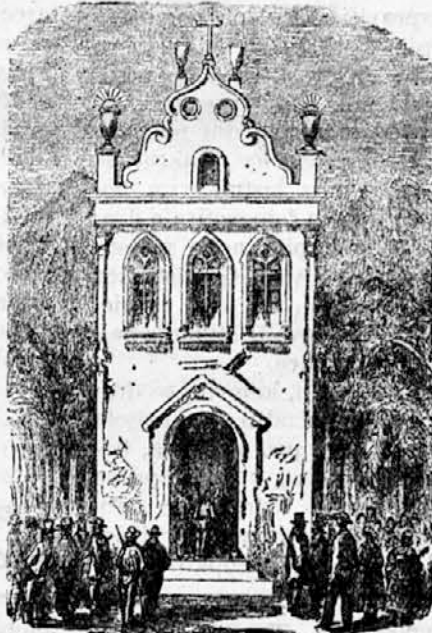
le malo denarja. Če ima kaj podjetnosti, mu jo na vse mogoče načine skušajo ubiti. Tudi on je v širšem pomenu besede samo suženj podjetnika.

Posebno usmiljenja vredna je usoda delavcev na kavnihih plantažah v državi Sao-Paolu. Tak delavec je pravi suženj lastnika plantaže in v vseh stvareh odvisen od njega.

V Braziliji je srednji stan popolnoma neznan.

Med vladajočo plastjo in delovnim ljudstvom zija en sam globok, nepremostljiv prepad.

In ta vladajoča plast zna sicer vlado, ki noče služiti njenim interesom, s pomočjo ljudstva strmoglaviti — toda izprememba vlade ni nikoli izprememba sistema: zmerom ostane vse pri starem. In osleparjeni so vselej tisti bedni lovci za srečo, ki so nesli za majhen denar svojo kožo na prodaj.

Takšna je Brazilija!

Cerkev v notranjosti dežele. Na levi pogled na pročelje, na desni pogled s strani. Spreddaj veličastna fasada — v reanici pa revščina in beda

ljo v pragozdu, kjer je vsako obdelovanje zaman. In če mu že neznosno podnebje prizanese, da ostane pri življenju, se bo izgubil v brezimno množico brazilskega proletariata, kjer lahko pokoplje vse nade na lepšo bodočnost. Ta velika množica nesrečnih kolonistov, ki jih je življenje osleparilo, se zbira v predmestjih velikih metropol in tvori s črnici, mešanci in evropskim izmečkom neprestano kipečo, zmerom nezadovoljno, brezpravno in nepreračunljivo rajo, ki je zmerom pripravljena iti za lepe obljube, še rajši pa seveda za denar, za tem ali onim voditeljem in prirejati revolucije.

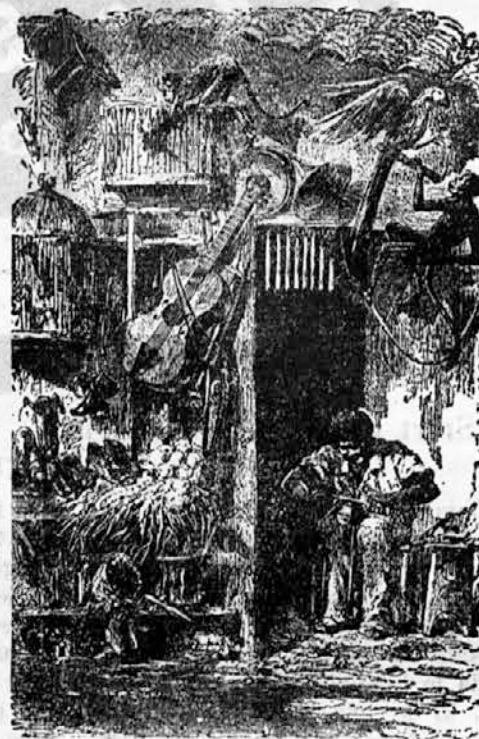
Pa tudi tak kolonist, ki je imel zelo veliko »srečo«, mora delati in garati po več desetletij v najhujših razmerah. Kar pridela, mora oddati velepodjetniku, ki je kolonijo ustanovil. Za to dobi v glavnem blago in

Južnoameriški revolucijonariji

Študija. — P. Baeringer

»Revoluzzer« mu pravijo: otrok je južnoameriškega podnebja in južnoameriške krajine. Nikjer drugod tega tipa ne poznajo, izvzemši morda Mehiko. Sicer tudi v Evropi delajo revolucije. Toda tu vstane cel narod, razred ali pa stranka, z namenom, da doseže določeni smoter. Revolucija je sredstvo za smoter in pametni ljudje je ne prirejajo, če se da ta smoter doseči na miren način. Nihče nima takega poklica, da bi delal revolucije zaradi revolucije same.

Južnoameriški revoluzzer pa dela revolucijo ravno zaradi revolucije same. Kakor dimnikar ometa dimnike zaradi dimnikov samih. Revoluzzerjev poklic je revolucija.

Idila? Ne!

Siromašno stanovanje »trgovca« v pristaniškem okraju Pernambuca

Revoluzzer prebiva v pristaniških mestih, v Rio ali Pernambucu. Ali pa živi med delavci kavnihih plantaž v Sao-Paolu. Ali se pa klati kot lažni gaucho v beznicah kolonij ali pa v delavskih vaseh velikih posestev. Dobrega konja ima, velikanski revolver in izborna karabinka. Živ krst ne ve, od kod, kajti revoluzzer ničesar ne dela, delo mu je pod častjo. On samo čaka na svoje poslanstvo.

Revoluzzer ne agitira za kakšno novo »smer«. Tudi ne pripada nobeni stranki. In tudi ne pričakuje od prevrata boljšega življenja. Revoluzzer ni zarotnik. Bog ne daj! Politika mu je zoprna reč. Politiki pišejo in govore. On pa ne zna pisati in govorjenje mu dela preglavice. Zanj dobi politika šele tedaj zmisel in pomen, kadar je »kaj v zraku«. Takrat si osedla konja in odjezdi. Kam? Tja, kjer so zbrani njegovi pajdaši. In potem čaka z njimi na to, kar pride.

»Revoluzzerji« so zelo romantični, pa tudi zelo nevarni ljudje

To, kar pride, je pa odposlanec tiste stranke, ki je ravno na tem, da vprizori vstajo. Odposlanec pride s polnimi žepi. Ne govori o smotrih, nego samo o denarju, ki ga hoče iz-
Se nadaljuje na str. 11

Tako živi večina kolonistov

Med nebom in zemljo

Napisal E. F. Murton

Nad poljem, kjer so bili razpostavljeni vozovi in šotori malega potujočega cirkusa, je plaval visoko gori na sinjem nebu aeroplan, ki ga je opazovalo nekaj sto gledalcev. Blazno smeli letalec Carroll je z njim izvajal svoje umetniške dostikrat je le za las manjkalo, da ni strnoglavlil v brezdanjo globino. V nešteti lupin-gih je letel njegov enokrovnik. Takšno je bilo njegovo vsakdanje delo. Danes je pa sredi izvajanja opazil, da na aparatu nekaj ni v redu. Toda če bo le kako mogoče, mora gledati, da ne bo zasilno pristal. Zasluzek je dokaj boren in zato si mora izmisliti vsak dan nove trike, vsak dan nevarnejše, da izvabi od varčnih gledalcev kaj vstopnine.

Naposled je bil program končan in Carroll se je spustil nekaj sto metrov od cirkusa na zemljo. Njegovi ljudje so ga že čakali, da mu pomagajo pri pristajanju. Ves zasopel jim je povedal, da bi mu bilo to pot kmalu izpodletelo. Tedaj se je eden izmed mož zasmejal. To je bil Lagas, krotilec tigrov.

»Kaj neki more tu izpodleteti? Za vsak slučaj je vendar na razpolago še padalo. Samo poskusite kdaj svojim zverinam vsiliti svojo voljo! To-liko besedičenja zaradi take igračarije!«

To ni bilo prvič, da se je Lagas prezirljivo izrazil o Carrollu. Toda le-ta se je navadno napravil gluhega, ker je hotel za vsako ceno ostati z njim v dobrem razmerju, čeprav je vedel, da mu je Lagas najhujši sovražnik. Lagasove zveri so bile njegova najboljša točka. Krotilec je pa jezilo, da se je, kakor je trdil, prepoceni pogodil za to sezono; razen tega ni mogel trpeti, da bi imel Carroll kot navaden artist take uspehe kakor on.

To pot je bil Carroll od nevarnega poleta nervozen in mu zato ni ostal odgovora dolžan.

»Če mi napravite iste reči na letalu kakor jaz, se grem tudi jaz poskušati z vašimi tigri,« je odgovoril tako glasno, da so ga morali vsi slišati.

»Jaz bi se tega že lotil,« se je Lagas dalje rogal. »Saj sem med svetovno vojno dostikrat letel, in par takih umetnij se človek hitro nauči.«

Carroll mu je obrnil hrbet in zamrmral sam pri sebi:

»Nekega dne bom temu človeku še vse kosti potrl!«

Royal, največji in najlepši med Lagasovimi petimi tigri, je bil vzlic dolgoletni dresuri še zmerom skoraj tako divji ko v začetku. Tudi svojega krotitelja je mrzil kakor prvi dan. Če so se druge zverine pred njegovimi povelji renče potuhnile v kot, je Royal zleknil svoje mogočno telo in odprl svoje strašno žrelo ter zarenčal, da je človeka zona obtila. Šele tedaj kadar je okusil bič na hrbtu, je nerad ubogal in oči so se mu zaiskrile. Toda Lagasu, ki je bil trd in krut kakor njegove zverine, je bilo v veselje, če jim je dal okusiti svojo moč.

Od tistega prepira pri pristanku Carrolovega poškodovanega letala sta se moža, če sta le mogla, drug drugemu ognila. Toda ko je šel Carroll nekaj dni nato mimo Lagasa in še nekega drugega člana cirkusa, je rekel Lagas tako glasno, da ga je Carroll moral slišati:

»Naš junaški gospod ravnatelj se je širokoustil in bahal, da gre z menoj v tigrovo kletko! Toda takih reči se človeka strah...«

Carroll se je obrnil:

»Poslednič me je bilo strah, ko so me kot majhnega dečka zaprli v temno sobo. In da bo te stvari vendar že konec, bom dal Royalu kratek nauk.«

»Lepo, pojdiva!« je rekel Lagas.

»Ne, z vami ne,« je odklonil Carroll. »Zakaj potem si ne bi bil gotov, da ne bi vi sami naščuvali zveri name.«

Carroll ni bil edini, ki je Lagasu kaj takega pripisoval. Krotilec je nekoliko v zadregi odvrnil:

»Prav, kakor želite!«

Med predstavami sta stala zaradi varnosti zmerom dva moža z nabitim revolverjem pred tigrovo kletko. Vsi navočni člani cirkusa so obstopili kletko in napeto čakali, kako se bo Carrollova pustolovščina končala. Tudi oba moža z revolverjem sta bila pripravljena. Carroll ju je bil odvrnil.

»To ni potrebno,« je dejal. »Ne bi hotel, da bi Lagas zaradi mene izgubil še svojo dragoceno žival.«

Z bičem v roki je stopil odločnega obraza skozi mala mrežasta vratca k Royalu. Zverina je ležala v drugem kotu kletke in leno mežikaje pogledala novega gosta. Carroll je počil z bičem. Tiger se še zmenil ni. Pok z bičem je pomenil: Na zadnje noge! Ker se pa zverina ni zgenila, je stopil Carroll proti njej in njegov bič je zadel tigra v bok. Royal se je renče potegnil nazaj... in se vzravnaval. Gledalci zunaj so pritrjevalno zamomljali. Tiger je obrnil svojo veliko glavo proti Carrollu in ga radovedno pogledal. Zdelo se je, kakor da premišlja, ali sme premeriti svojo nepokorščino na moči svojega novega gospodarja. Carroll je spet zavihtel bič, in spet je udarec

oplazil žival. Vrgla se je pokoncu, njen mogočni rep se je vzravnaval v porajajoči se togoti, toda pred Carrollovim neustrašnim pogledom je tiger vzdignil šapo, kakor v pozdrav. To je bila že njegova druga umetniža. Toda koj nato je globoko renčanje oznanilo, da je njegovega potrpljenja konec; prihulil se je k tlo — prvo znamenje, da se pripravlja za naskok. Tedaj je pa počil bič ostro kakor strel iz revolverja, tik njegovega ušesa, in tiger se je, vnovič ustrašovan, kakor bi bil mrtev, zleknil na zemljo. To je bila njegova največja umetniža. Potem je Carroll še trenutek počakal, prihodnji mah je pa odprl vratca kletke in že je bil zunaj. Vrniti je Lagasu bič:

»Zdaj, Lagas, vam je moje letalo na razpolago, kadarkoli želite.«

»Zgodilo se bo, bodite brez skrbi!« je odgovoril Lagas, komaj premagovaje gnev.

Prihodnjo noč je Carroll z zadovoljstvom razmišljal, da Lagasova pogodba v nekaj dneh poteče. Kljub veliki priljubljenosti njegovih tigrov je bil vendarle vesel, da se bo v kratkem odkrižal tega zahrbtnega moža.

Ravno je bil zaspal, ko ga je zbudil čudno znan glas. Vzpel se je v postelji: ali ni bilo tako kakor ono zlovoče renčanje? Pa vendar ni katera izmed zverin ušla iz kletke?

Tiho je vstal, vzel revolver, ki ga je zmerom imel pri sebi in žepno svetiljko in se splazil k vratom. Svetlobni snop njegove svetiljke je zadel Royala, velikega tigra. Preplašena od jarke luči se je zver obrnila in planila iz šotora za neko postavo, ki je v brezumnem teku drvela čez polje proti Carrollovemu letalu. Aeroplan je bil očitno že pripravljen za vzlet, zakaj nekaj trenutkov nato,

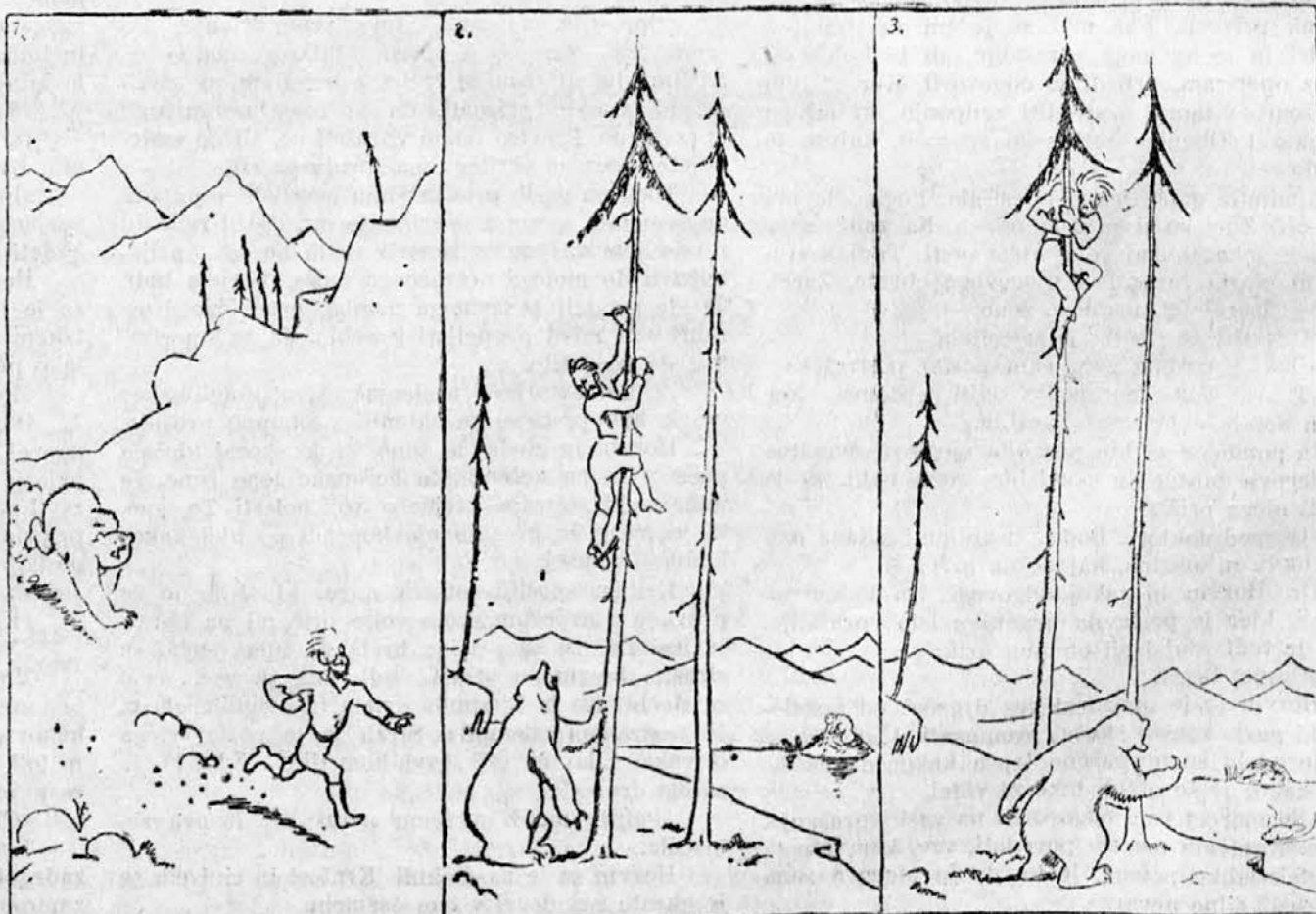
ko je bil bežeči mož pri njem, se je že začel dvigati. Takrat je pa v naslednjem trenutku skočil vanj tudi tiger. Aeroplan je odletel.

Drugi dan so ga našli ožganega in razbitega nekaj milj od cirkusa. Izpod njega so izkopali razmesarjeni trupli Lagasa in njegovega tigra. Samo železna skrinjica, ki jo je bil Lagas ukradel v Carrollovem šotoru, je bila nepoškodovana.

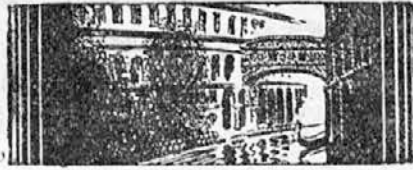
Člani cirkusa so si stvar tako razlagali, da je jel Royal tudi Lagasu že postajati nevaren in da bi ga moral kmalu pustiti, zato se je pa hotel odškodovati s Carrollovim denarjem. Za izvršitev tatvine mu je bil tiger najboljši kritje; zraven bi pa bilo maščevalnemu možu samo prav, če bi zverina raztrgala Carrolla; saj ga živega ni mogel trpeti. Toda orožje se je obrnilo proti njemu samemu. Zakaj na begu med nebom in zemljo ga je zverina, kakor je vse kazalo, še preden sta strnoglavlila na zemljo, raztrgala.

Pojoci pesek

Kadar se v libijski puščavi lovi večerna sapa nad peščenimi griči, se sliši nenavaden šum. Najprej je tako, kakor bi nekeje v daljavi grmelo. Vmes pa zadoni, kakor bi kdo z lokom potegnil čez gosli. Pri tem zvoku prisluhnejo domačini, ki se zbirajo okoli taboriščnega ognja. »Duhovi puščave imajo nocoj veselico.« Tako pravijo. Znanstvena razlaga za ta nenavadni pojav je pa taka: peščeni griči sestojijo iz dveh vrst peska; iz debelejšega — rdečega, ki je na dnu in iz lahkega, belega in mnogo drobnejšega peska, ki ga veter nanese in odnese. Veter dvigne vrhno plast peska, ki zdrkne preko peščenih gričev, in v trenutku ko se beli pesek dotekne debelejšega peska, nastane lahko drgnjenje, ki povzroča ta nenavadni zvok. Peščeni griči pa ojačijo zvok, ki odmeva po dolini. **

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZÉVACO

65. nadaljevanje

Roland je s hlastno kretnjo položil orjaku roko na usta, da uduši krik, ki se mu je trgala iz grla, krik groze in besa.

»Molči!... In poslušaj!...«

Videli smo Imperijo, kako je prišla v Rim in se nastanila v svoji palači, kjer je pripravljala svojo prvo zabavo. Videli smo jo na koncu te zabave, kako je ostala sama v svojem salonu, z možem, ki je spustil naličnico na tla in se ji spoznal za Bembo.

Ob pogledu na kardinala je Imperija vztrepetala.

Mislila je, da je pustila vse za seboj, kar jo je spominjalo zavržene prošlosti!

Zato jo je nenadno srečanje z Bembom tako prestrašilo.

Toda takoj se je osvestila in vprašala:

»Po kaj ste prišli v Rim? Ali je še kaj skupnega med nama?...«

»Da, vaša hči, gospa,« je odgovoril Bembo z mirom, ki je stresel kurtizano.

»Moja hči!« je gluho ponovila.

»Da, mislil sem, da boste nemara hoteli izvedeti, kaj se je zgodilo z njo, in samo da vam to povem, sem prišel za vami.«

V kardinalovem glasu je bil tako zlovešč porog, da je Imperijo streslo.

»Moja hči!« je ponovila. »Gospod, moja hči ni več moja hči, sami najbolje veste. Zame je bila preveč čednostna. In ker je njeni čednosti manjkalo skromnosti, je stala pred menoj kakor vtelešen očitak... Pa vendar mi je Bog priča, da sem jo ljubila... Le zakaj me je njen pogled zmerom preganjal z nekim prezirom...«

»In razen tega,« je rekel Bembo, »zakaj je nesreča hotela, da se je zaljubila v istega moža kakor vi?«

Imperija je planila pokoncu.

»Molčite!« je zarenčala. »Da mi nikoli več ne omenite tega moža!«

»Človek bi dejal, da vas ga je strah?...«

»Mogoče, ali pa kaj drugega. Pustiva to. Kaj mi imate povedati?«

Spomin na Rolanda, ki je tako iznenada vstal v njej, jo je stresel s silovito vročico.

Bembu ni nobena teh podrobnosti ušla. V duhu je že koval nov načrt.

»Draga moja,« je rekel, »spomnite se nekega večera, podobnega kakor je nocojšnji, ko ste mi dejali: Bianca je pobegnila. Dobili jo boste na cesti v Mestre.«

»Nu, in?«

»Šel sem na cesto, ki drži v Mestre, in res sem imel srečo, da sem našel vašo hčerko. S prigravarjanjem in podobnimi rečmi sem jo pripravil do tega, da se je vrnila z menoj v Benetke. In potem...«

»Dogovorite, kardinal,« je mrzlo rekla Biancina mati.

»Potem se je pred mojimi očmi zabodla.«

Čeprav se nam upira, nam vendar vestnost nalaga, da popišemo ta prizor v vsej njegovi gnusobi. Povedati moramo, da ni Imperija niti najmanj vztrepetala pri teh besedah, ne na zunaj ne v srečju.

Samo rahla bledica je stopila v njen obraz.

»Tak je mrtva,« je samo zajecljala, »Bianca je mrtva...«

»Da, mrtva,« je pritrdil Bembo.

Za nekaj sekund je zavladovala v sobi grobna tišina.

Morda je Imperijo v tem trenutku za hip obšlo materinsko čuvstvo, ki ga je bila zadušila v svojem srečju.

Toda čeprav je nemara vstala v njeni propadli duši misel kesanja, čeprav je morda hotela krikniti od obupa, ni na zunaj tega z ničimer izdala.

Očividno je v Imperiji materinsko čuvstvo docela odmrlo.

V njej je živela samo še kurtizana.

»Bolje je tako,« je zamišljeno zamrmrala. To je bil ves nagrobni govor za Bianco, ki se je žrtvovala samo zato, da reši svojo mater.

»Vidim, da se bova razumela,« je zarenčal Bembo.

Da, bila sta drug drugega vredna.

Bembo se je mirno spustil na stol in dejal:

»Samo zato, draga prijateljica, sem prišel, da vam to povem. Zdelo se mi je čisto naravno, da vam moram tako vest jaz prinesiti.«

»Zahvalim se vam,« je odvrnila Imperija.

»A to še ni vse,« je povzel kardinal in prekrizal noge, »to še ni vse. Predložiti vam moram še razne načrte, načrte, ki jih boste, o tem sem prepričan, odobrili, če vam je kaj do tega, da si ne samo ohranite sedanji lepi položaj, ki ste si ga v Rimu pridobili, nego tudi...«

»Oho!« ga je malone silovito presekala Imperija, »nikakih groženj, prijatelj! V Benetkah je morda to zaleglo, ko sem zaradi tistega nedolžnega sunka v Davilove prsi trepetala pred vami...«

»Saj tudi nimam namena, da bi vas s tem ustrašoval,« je hripavo odvrnil Bembo.

Kardinal se je vživljal v položaj krotilca, ki ima trden namen, vrniti se kot zmagovalec iz kletke z zvermi.

Imperija je sedela nasproti vratom v kabinet.

Bembo je tem vratom obračal hrbet.

»Saj so še druge reči,« je sirovo povzel.

»Človek bi res dejal, da pozabljate, da sva zvezana s pogodbo. Ne veže naju samo zločin, nego tudi skupna obramba... In kdo vas bo branil, če ne jaz!«

»Mene branil!« je zajecljala Imperija. »Pred kom neki, za Boga?...«

»Sami dobro veste!... Ni mi treba imenovati njegovega imena! Kdo ve, če ne pride nekega dne v Rim!...«

»Molčite! Molčite!...«

»Nu, ali zdaj vidite, gospa?... Saj sem vam rekel: Kdo ve, če ne stopi nekega dne pred vas Roland Candiano, tisti Roland Candiano, ki so ga po vaši krivdi obsodili, ki so ga po vaši krivdi vrgli v beneške temnice!... Kdo vam pravi, da ne bo ta trenutek stopil pred vas, v tole sobo? Ničesar ne morete vedeti... Kaj vam pa je, gospa?...«

Imperija ni več gledala Bembo. Obraz se ji je spačil v smrtni grozi in oči so se ji izbuljile.

Njen pogled se je upiral v nekaj, česar kardinal ni videl.

Bembo se je instinktivno obrnil.

Zagledal je Rolanda Candiana...

Hropenje brezumne groze je stopilo na kardinalove ustnice. Z vsem naporom svojih sil se je hotel vzpeti na stolu, hoteč zbežati v brezumnem begu. Toda v resnici se ni zgenil, obsedel je na stolu kakor vkopan, nezmožen niti kretnje. Samo njegova glava se je obračala kakor ukleta za Rolandom, kamor je on šel, in njegove oči se niso mogle odtrgati od njega. V tem nemem prizoru med temi tremi ljudmi je bilo nekaj nedopovedljivo strahotnega. Roland je bil zdaj pri

Imperiji. Zdelo se je kakor da Bembo vobče ne vidi. In za trenutek se je zdelo, kakor bi bilo kardinala prešinilo brezumno veselje, da Roland sploh ni prišel zaradi njega.

Globok vzdih se mu je izvil iz prsi.

Toda zdajci, v isti sekundi, se je strahotno zdrznil. Na njegovo ramo se je spustila orjaška roka. Kardinal se je obrnil in zagledal dva prsta pred seboj Scalabrinov obraz. Krik groze, ki je takrat vstal iz najgloblje globine njegovega bitja, se je v zametku udušil: Scalabrino mu je zamašil usta.

Nato ga je velikan zgrabil okoli pasu in ga odnesel iz sobe.

Imperija je kakor blazna gledala ta prizor, ne da bi bila mogla le besedico izgovoriti.

Ko sta Scalabrino in Bembo zapustila sobo, se je zdelo, kakor da jo je napetost minila.

Zdaj šele je pogledala Rolanda. Njegov obraz se ji je zdel resen in malone otožen, nikakor ne strog ne neizprososten.

»Ah!« je zajecljala s prisiljenim nasmehom, »priznati moram, da me je bilo strah... Prvi trenutek... sem mislila... smejali se boste... mislila sem, da ste zaradi mene prišli... Bila sem blazna... kaj ne? Saj ne morete ženski ničesar zlega storiti... O, vem... Tako veliki ste... tako plemeniti... zato se ne boste oblatili... z umorom...«

»Gospa,« je rekel Roland, »umrli boste.«

Imperijo je vrglo nazaj. Oči so se ji izbuljile.

»Umrta!... Zakaj? Zakaj?...«

Roland je postavil na mizo drobno stekleničico.

»Tole je strup, ki vam ne bo prizadel bolečin. Ubili ste Davilo, gospa, toda to se mene ne tiče. Ubili ste svojo hčer, in to je tisto, kar dela iz vas utelešeno pošast. Bianca je umrla. Umrte tudi vi.«

Kurtizana je planila v histeričen smeh.

»Umreti!« je kriknila in pokazala zobe.

»Umreti v trenutku, ko se življenje pred menoj šele odpira! Zblazneli ste, gospod!«

»Tudi pred Leonoro se je odpiralo življenje,« je odvrnil Roland, »in vendar ste jo obsodili. Tudi za Bianco, in vendar ste jo umorili; tudi za mene, in vendar ste me obsodili v gorje in nesrečo. Ali ne izprevidite, da je mera vaših zločinov polna do vrha? In da pomeni že dotik z vami vsakomur smrt, kdor se vam približa? Opraviva brž, gospa — eno minuto imate še časa...«

»Oh!« je zajecljala in si razpustila lase v kretnji tragične groze, »zblazneli ste, vam pravim!... Mene ubiti!... Tak ubijte me, če hočete... če morete!...«

Tisti trenutek se je prikazal Scalabrino in se vstopil pred vrata.

»Morilec!« je zarjula kurtizana. »Vi sami ste morilec! Toda ne mislite, da se vama bom dala brez odpora pobiti... Poklicala bom ljudi... Na pomoč! Na pomoč!...«

Tisti mah je bil že Roland pri njej. Zgrabil jo je za zapestje in jo potegnil k mizi, kjer je stala stekleničica.

»Gospa,« je mrzlo dejal, »na izbero vam dam: tale strup ali pa beneški krvnik!«

»Krvnik!« je zajecljala Imperija.

»Ne vem, kdo vas je naznanil, gospa, toda tisti dan, ko sem odhajal iz Benetk, je bila razpisana nagrada pet sto srebrnikov za tistega, kdor bi sporočil Svetu Desetorice, kam je pobegnila Imperija, morilka Giovannija Davile.«

»Krvnik!« je ponovila vsa iz uma. »Ne, tega ne!... Rajši se sama ubijem... zakolnem se vam, da se bom ubila... toda dajte mi vsaj še eno uro življenja...«

»Pred vrati vaše palače vas čaka voz. Če hočete živeti še mesec dni, vam je na razpolago!«

Zadnji dnevi

teko

za obnovo naročnine,
če hočete imeti pravico do
tekmovanja

za naše nagrade

Pred maturo

Prvi veliki češki film, ki ga ravnokar predvaja kino Matica, je najbolj uspeli film, kar so jih Čehi do zdaj izdelali v češkem jeziku

Pred kakšnimi štirimi meseci smo poročali v »Družinskem Tedniku« o delih, ki se vršijo v studijih »AB« v Pragi za veliki film »Pred maturo«. Po uspehu, ki ga je film doživel na Češkoslovaškem, pri nas v Beogradu in Zagrebu, in po velikem interesu, ki vlada zanj v zapadni Evropi, se lahko reče, da je ta film najbolje uspeli film češke produkcije.

Češka filmska industrija je s tem filmom dokazala, da je sposobna ustvarjati velike filme z razmeroma majhnimi izdatki. Ravno tako kakor Čehi smo tudi mi lahko ponosni na to delo, ker dobimo končno film, kjer ljudje govore in pojo v slovanskem jeziku bratskega češkega naroda.

Film »Pred maturo« je izdelan v produkciji »AB filma« v Pragi v izdaji »Jugoslovanskega Prosvetnega Filma« Beograd-Zagreb. Film je režiral g. Innemann s sodelovanjem g. Vančure. Glasba je od E. F. Buriana, manuskript od Neuberta. Glavne vloge so dodeljene gg. Plachti, Smoliku, Gabrijelevi, Myslivečki, Novotny in Svobodi. Pri tej priliki lahko tudi omenimo, da nastopa gospodična Gabrijeleova v filmu »Pred maturo« pr-

je, ker so se že dogovorili z dijakinjami sosednje ženske gimnazije.

Profesor Kleč je svoj namen tudi dosegel. Izlet se je sicer veselo začel, toda ker je profesor Kleč hotel tudi na izletu obdržati strogo disciplino,

Jidřich Plachta
v vlogi profesorja Kleča

plino, se je stvar končala s katastrofo. Mladi maturanti so reagirali na stroge ukrepe svojega profesorja, posebno samozavestni Simon, ki mu grozi izključitev iz šole. Maturant Simon je mlad ter si ne zna drugače pomagati kakor z begom.

Poslovi se od svojega prijatelja in svoje »punčke« ter odhiti na železniško postajo. Prvič v življenju se počuti popolnoma samega v širokem svetu, ki stoji pred njim odprt. Žal mu je sicer staršev, žal mu je »punčke«, tovarišev, Prage, toda vse to mora pozabiti in zamenjati z neznano usodo.

Toda koga sreča na postaji? Dobrega profesorja Donata, ki najde za vsakogar lepo besedo in za vsakogar pravi nasvet. Tudi njemu svetuje profesor Donat in mu s toplo očetovsko besedo pojasni, da je ta njegov korak brez pomena. Svetuje mu, naj se vrne domov k staršem in prijateljem. Tople besede so šle mlademu človeku do srca; globoko ganjen se vrne domov, kjer zapazi, da je izginil njegov revolver.

»Tovariš Kafka je to naredil! Ni hče drugil!« S temi mislimi steče v šolo.

Tovariš Kafka stoji pred tablo in piše matematsko nalogo. Poleg nje ga sedi za katedrom profesor Kleč. V razredu je popoln mir. Obrazi so resni in utripi src močnejši. Profesor Kleč izprašuje dijake. Od te oce-

Kafka in Simon,
dijaka »Pred maturo«

ne je odvisno, ali bodo pripuščeni k maturi ali ne. Kafka ne bo pripuščen. Profesor Kleč mu je dal nezadostno oceno ter ga spodil v klop. Kafka je zbežal na hodnik, Simon, ki je bil priča tega prizora, pa je stekel

za njim, ker se boji katastrofe. Ravno tako odhiti na hodnik profesor Kleč, ki se je v tem trenutku zavedel svojega početja. Na hodniku odjekne strel. Isti mah se zgrudi na tla težko ranjen profesor Kleč.

Stanje profesorja Kleča je zelo nevarno, in Kafka je v velikih skrbih. To pot mu ne gre za to ali bo izključen iz gimnazije. To pot mu gre za življenje profesorja. Boji se, da je morilec.

Profesor Kleč pride v borbi med življenjem in smrtjo do prepričanja, da je življenje lepo, lepše kakor je dotlej mislil. Tisti profesor Kleč, ki je bil vedno slabe volje in s svojo strogo disciplino dijakom zmerom za petami, zdaj vidi, da je življenje čisto nekaj drugega, kakor si ga je predstavljal, in da to ni nikako življenje, če ni človek nikoli vesel in tudi drugim ne privošči veselja.

Stanje profesorja Kleča se od dne do dne popravlja — kmalu je zunaj nevarnosti. Tistega dne, ko ga obišče preiskovalni sodnik, je njegova soba polna solca in toplote.

»Jaz sem kriv,« prizna profesor Kleč preiskovalnemu sodniku, »bil je le nesrečen slučaj.«

Nekega dne pride ves osmi razred na obisk k svojemu profesorju. Profesorja Kleča prešine do tedaj neznan radost: spoznal je, da je mladost okoli njega — življenje.

Tudi Kafka je med dijaki. Drug drugemu stojita nasproti. Kafka, mladi osmošolec, ki ni imel dovolj poguma za življenje, in profesor Kleč, ki življenja ni razumel. Dolgo se gledata in v očeh se jima vidi, da drug drugemu odpuščata. Oba sta spoznala svojo zmoto — saj je življenje tako lepo...

Feliksov oče

To ni tiskarska pomota, temveč žalostna resnica: Pat Sullivan, ameriški risar, je pred kratkim umrl na zavratni hripi letnika 1933. Triinštiridesete pomladi ni več učakal.

Njegovo ime večini Evropecev ne bo znano, je pa kar najtesneje zvezano z nemim filmom. On sam bo v svojih delih živel še dolgo, dolgo, prav za prav spomin na njegovega Feliksa — pretkanega mačka, ljubko živalco iz risanih pustolovskih filmov.

Nekoč je bilo vsepovsod tako, da smo pred sleherno predstavo v kinu občudovali najrazličnejše tragične in ljubavne pustolovščine tistega Feliksa, ki so se hvala Bogu po čudovitih zapletljajih vedno dobro končale. Saj ni bilo čuda. Feliks ni ubežal skrbni gospodinji, tudi izposojen ni bil, Feliks je bil od glave do repa ves izmišljen. In kot junak pravljice je imel že kar pravico, da se mu je h koncu filma dobro godilo...

Dolgo vrsto let je bil Feliks ljubljenec nas vseh. Prav tako kakor ostali »filmski junaki«, ki nas osvobojijo, je osvojil pretkani Feliks naša srca in postal naš malik. Stotisoče Feliksov so izrezali iz lesa, z dolgim gibljivim repom, obešali so jih nad

Pričnite čim prej

s pravilno nego obraza

In se obrnite na izučeno kozmetičarko

DARINKO VDOVIČ

LJUBLJANA, Gradišče 4

vhod skozi trgovino

posteljo, avtomobilisti so jih proglašili za svoje angele varuhe.

Vse mine! — Feliks je prišel v nemilost. Skrito hibo smo ugotovili, ki smo jo slavnemu »zvezdniku« od včeraj nesmrtno zamerili. Feliks je bil nem, popolnoma nem... Njegova naslednica, Micky-miška pa zna govoriti, peti in šklepetati z zobmi...

Feliks je moral v zgodnji grob. Morda mu je počilo srce, morda je obupal, ker ga ni nihče več maral. Njegov izumitelj Pat Sullivan ga je komaj nekaj let preživel. Zdaj, ko ga ni več med nami, ne žalujemo za njim zgolj zaradi Feliksovega očetovstva, temveč tudi zato, ker je oče risanih trikfilmov, ki jih je v svoji mladosti toliko narisal, da bi jih v traku lahko razpeli od Newyorka do Bostona.

Filmska produkcija

V ateljejih »Efa« je delo za najnovejši Paramountov zvočni film v polnem razmahu. Začasni naslov filma je: »Zlata roka«.

Glavne vloge imajo Dolly Haas, Harald Paulsen, Betty Amann, Ralph Artur Roberts, Alferd Abel.

Režira Johannes Mayer, rokopisi so od Curta I. Brauna, godba pa od Franca Doelle-ja.

Priznanje Paramountu

Pri letošnjem glasovanju »Motion Picture Academy and Sciences« v Hollywoodu so določili izmed devetih pohval tri priznanja Paramountu. Izrazili so ga Fridericu Marchu, ki igra Marca Superba v Cecilia Milla filmu »V znamenju križa«, za dovršeno umetniško igro v filmu »Dr. Jekyll and Mr. Hyde«; za neoporečno fotografijo v filmu Marlene Dietrichove »Šangajski ekspres« Leeju Garmesu, in končno še zvočnemu oddelku Paramounta za najboljše uspehe zvočnega podajanja v l. 1932.

Priznanja za odlično zvočno tehniko je dobila doslej Paramountova družba od obstoja zvočnega filma vsako leto.

Zavarovanje delavk na Kitajskem

Na Kitajskem so odobrili zakon, da ne smejo biti otroci obeh spolov pod šestnajstim letom in tudi odrasle delavke zaposleni v tovarnah, kjer se dela z razstrelivi in gorljivimi ali strupenimi tvarinami. Prav tako jim ni dovoljeno delati v prostorih, kjer je slab zrak ali pa pri nevarnih strojih. Delovni čas je odmerjen na osem ur na dan z dodatkom, da ni dovoljeno žensk zaposliti med 10. uro zvečer in 6. uro zjutraj. Nagrada za isto delo mora biti za ženske prav tolikšna kakor za moške. V času poroda morajo dobivati osem tednov polno plačo.

Gabrijeleova
v filmu »Pred maturo«

vič pred fotografsko kamero; že ob prvem nastopu si je pridobila veliko simpatij in ima na tem polju še lepo bodočnost.

Veseli smo lahko, da bomo torej v najkrajšem času slišali film, v katerem se govori in poje v češčini. Zato smemo upati, da bomo kmalu potem videli in slišali kak film tudi v našem jeziku.

Film »Pred maturo« obravnava življenje dijakov, njih veselje in skrbi. Te skrbi so posebno velike, ko stopi mlado dekle ali mlad mož pred tako resno skušnjo kakor je matura. To so dnevi nervoznosti, dnevi, ko človek prvič s skrbjo pogleda v bodočnost.

Profesor Donat, ki je priljubljen pri vseh maturantih in maturantkah, je dodeljen kot vodja za nedeljski dijaški izlet. Maturanti in maturantke so nemalo iznenadeni, ko jim je za nadzorstvo dodeljen profesor Kleč, ki je znan po svoji strogosti in neprijetnosti. Zato bi maturanti najrajši izlet opustili. Toda nerodno jim

Otroci — junaki

Tri zgodbe iz življenja

Že dostikrat se je zgodilo, da so ravno otroci s svojo prisotnostjo duha in naivno smelostjo preprečili velike nesreče. O takih otrocih naj vam povemo tri zgodbe.

Sladkorni tovarnar Joseph Martin je imel vilo v Kingstonu na Jamaiki. Neke noči je je sklenil obiskati prošul vlomilec. Že je bil izropal železno blagajno in se je ravno hotel zadovoljen s plenom odpraviti, ko so se zdajci tiho odprla vrata sosednje sobe in se je na pragu prikazala petletna deklica. Ležala je bila v svoji postelji in v soparici ni mogla zaspati. Naenkrat je pa zaslišala v sosednji sobi neke glasove. Brez pomišljanja je vstala in šla gledat, kaj se godi.

Zaloteni ropar se je že hotel vreči na dekletce. Le-ta je pa stopila k mizi, kjer so stali kipi iz porcelana, in zavpila na glas:

»Če pri priči ne greste, bom prevernila mizico!«

Zločinec prvi trenutek ni vedel, kaj naj stori. Da bo svojo grožnjo res izvršila, ji je bral na obrazu, in da bo žvenket porcelana, ki se bo razbil na tleh, spravil vso hišo na noge, si je tudi lahko mislil. Imel je pri sebi nabit revolver in izpreletela ga je misel: »Ustrelj jo!« To se mu je pa upiralo, ravno zato, ker je bila deklica tako pogumna.

Ta trenutek njegovega obotavljanja in premišljanja mu je pa postal usoden. Hišni gospodar je bil še pokoncu in je ravno obračunaval v sosednji sobi s svojim upraviteljem. Ker je bilo vse okoli njega tako tiho, je razločno slišal krik svoje hčerke. Prihodnji trenutek je bil vlomilec obkoljen in zvezan. Sodišče je pogumnemu otroku javno izreklo priznanje.

Stiri in pol letna hčerka kapitana oceanskega parnika »Wildgansa« je rešila ne samo sebe in svojega očeta, nego tudi vso posadko in potnike. To se je takole zgodilo:

V parnik je na debelem morju tresčila strela in ladja je začela goreti. Potnikov se je polastila panika. Vse se je zagnalo na palubo, vsakdo je hotel biti prvi, da skoči v rešilni čoln. Ko je mala kapitanova hčerka stopila iz kajute, se je zagledala sredi prerivajoče se in kričeče množice ljudi, ki so se ponašali, kakor bi bili iz uma. Mala ni mogla razumeti, zakaj so ljudje tako vznemirjeni. Junaško jim je stopila naproti in hladnokrvno zavpila:

»Bodite vendar mirni! Saj je šel že papa gasiti!«

Na gašenje ni bil nihče mislil. Vsi so sami pri sebi obupali nad ladjo in mislili samo na to, kako se bodo rešili. Šele otrokov vzklik jih je spravil na misel, da bi tudi sami lahko pomagali gasiti — naloga, ki ji kapitan sam z moštvo ni mogel biti kos. Zdaj ko mu je prišlo pomagat več sto potnikov, je šlo. Pomirjevalni vzklik štiriletnega otroka »Saj že papa gasi!« je deloval kakor čudež.

Štiriletni sinček nekega britanskega carinika je imel grdo navado, da zvečer ni maral iti spat. Tako se je tudi nekega večera preganjal po morskem obrežju, med tem ko je oče že spal, mati pa krpala obleko svojemu možu. Tedaj je deček zagledal dva neznana moža, ki sta ob nasipu vneto odkopavala zemljo. To se je dečku čudno zdelo. Stekel je k materi in ji povedal. Vprašala ga je, ali je bil zatvorniški čuvaj zraven. Deček je odgovoril, da je ležal zraven

njiu. Žena je tedaj zbudila svojega moža, in sinček mu je ves razburjen jel pripovedovati, kako dva neznanca odkopavata nasip, čuvaj pa zraven spi. Carinik se je kakor bi trenil oblekel in stekel proti ogroženemu nasipu. Če bi ga neznanca izpodkopala, bi voda njegovo hišo najprej odnesla, potem pa poplavela še vso dolino najmanj tri kvadratne kilometre naokoli.

Carinik je prišel ravno še o pravem času, da je preprečil zločin. Ko sta ga zločince zagledala, sta zbeža-

la. Izkopala sta bila v nasip tolikšno luknjo, da sta lahko vanjo še v vsej naglici porinila zavojček dinamita. Z dinamitom je bila zvezana vžigalna vrvca. Če bi se bil kateri obeh zločincev pozneje priplazil k nasipu in vrvcu zažgal, bi nastala eksplozija in nič hudega ne sluteča dolina bi bila v trenutku pod vodo.

Carinik je razstrelivo vzel iz luknje, ga zagnal v morje in se postavil kraj nasipa na stražo. Zatvorniški čuvaj je spal ob nasipu in ga ni bilo moči zbuditi; šele drugi dan je prišel k zavesti. Zločinca sta mu namreč ponudila njuhalnega tobaka, v katerega sta zamešala neko mamilo. Na podlagi popisa obeh zločincev, ki ga je dal pogumni deček, so ju že čez dva dni prijeli in zaprli.

Samotarji morja

Nadaljevanje z naslovne strani

vili na pot okoli Afrike, srečamo prve signalne ognje in signalne postaje v okolici Aleksandrije, ob izlivu Nila. Iz početka so bile to velike grmade, ki so jih večer za večerom prižigali v svarilo pred plitvinami in nevarnimi mesti. Sicer so v tistih časih imeli navado, da so pod večer potegnili ladje k bregu in jih zasedrali; toda bile so tudi izjeme, na primer če je divjala vojna, ali pa če je bilo treba hitro odnesti kakšno poročilo: takrat so svetilniki kazali ladjam pot.

V starem Rimu niso vršile svetilniške službe pomorske oblasti. Zanimivo je, da so imele to nalogo — vestalke. Tiste vestalke, ki so pazile, da ni sveti ogenj v svetišču boginje Veste ugasnil. In prav tako so morale gledati, da ni pošel ogenj v svetilnikih.

Čeprav je služba svetilniškega čuvaja še zmerom silno naporna in pred vsem odgovornosti polna, se mora le

priznati, da je danes po zaslugi moderne tehnike znatno olajšana. Prejšnje čase ni bilo nič redkega, da je svetilniški čuvaj, kadar so divjali viharji na morju, umrl od lakote, ker mu nihče ni mogel pripeljati živeža; zgodilo se je, da so žena ali pa otroci opravljali službo na svetilniku, če je mož zbolel ali se mu je pa pripetila kakšna nesreča. Danes spuščajo živež celo že iz letal na svetilnike, kadar se jim zaradi previharnega morja ne morejo približati z ladjami. Tudi drugače je moderna tehnika svetilniško službo že znatno olajšala. Med tem ko so Francozi še leta 1923 zgradili blizu Dijona največji svetilnik na svetu — stal je dobrih 50 milijonov dinarjev in njegova svetloba sega 400 kilometrov daleč — poznajo danes že docela drugačno rešitev svetilniškega problema. Stremljenje novejšega časa gre namreč za tem, da se svetilniki popolnoma avtomatizirajo.

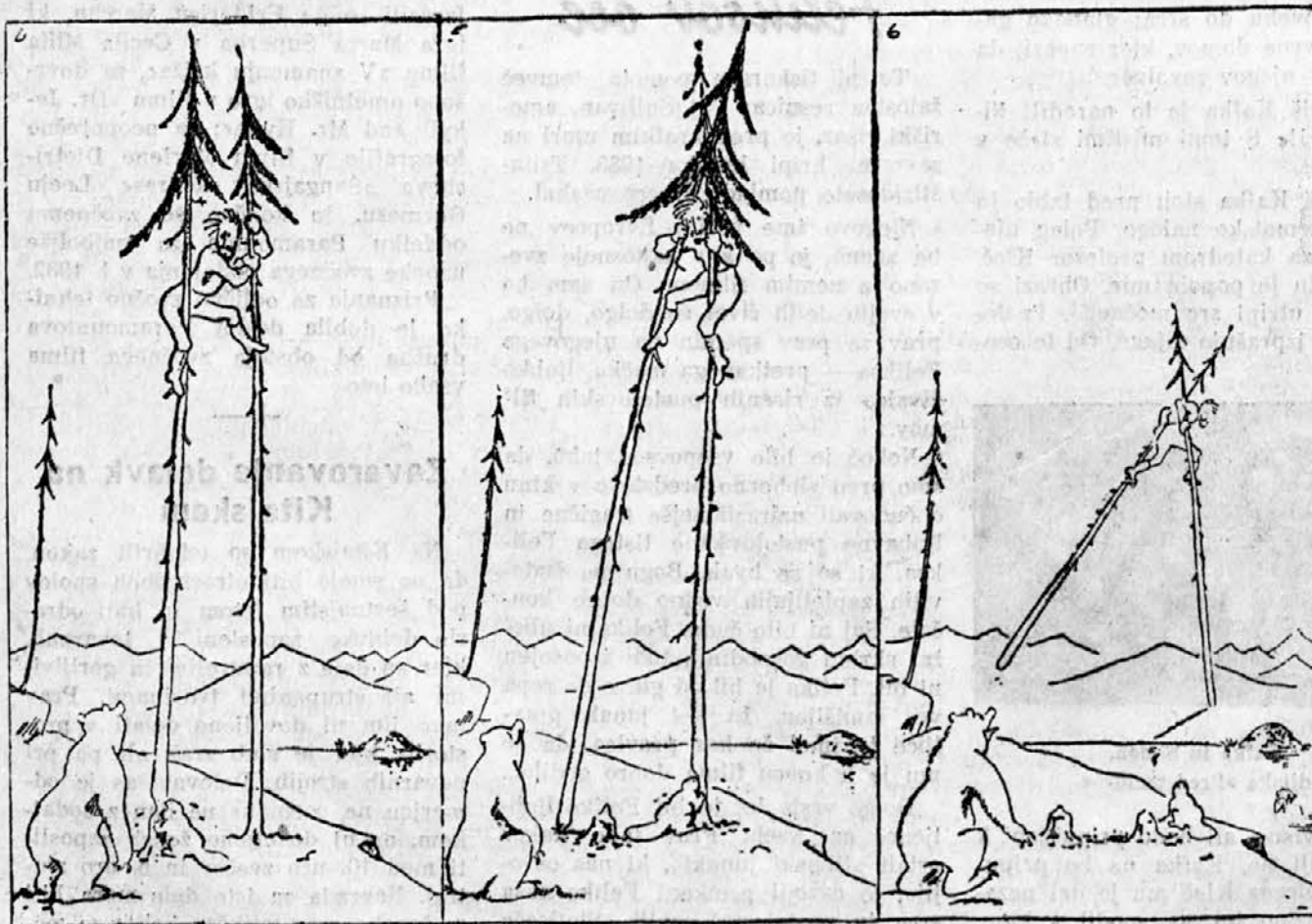
Tako stoji na primer pred ladjedelnico St. Pierre (Guernsey, v Rokavskem prelivu) svetilnik, ki je popolnoma avtomatski. Njegova svetlobna znamenja so avtomatska, tuljenje siren avtomatsko; oglasi se vsakih 90 sekund. Pri tem prvem robotu v službi morske plovbe zadošča, če ga oblast pregleda dvakrat na mesec. Ves optični in akustični aparat svetilnika je razen tega zvezan z najbližjo pomorsko postajo, tako, da na kopnem tisti mah opazijo sleherno motnjo njegovih znamenj in signalov. V Združenih državah so začeli graditi celo take svetilnike, ki ne samo brez ljudi funkcionirajo, nego se dado v nekaj minutah postaviti in spet podreti; take svetilnike grade v glavnem samo zaradi tega, da jih lahko hitro podro, če bi prišlo do vojne.

Tak mehaniziran svetilnik stane samo tri milijone dinarjev in je skoraj desetkrat cenejši od normalnega svetilnika s čuvajem. In to je tudi vzrok, da bodo današnji samotarji morja kmalu poslednji...

Otroška

Plankarjev Nacek je dobil prvo šolsko izpričevalo. Nič kaj dobre volje ni prišel domov. Položil je izpričevalo na papanovo pisalno mizo in dejal:

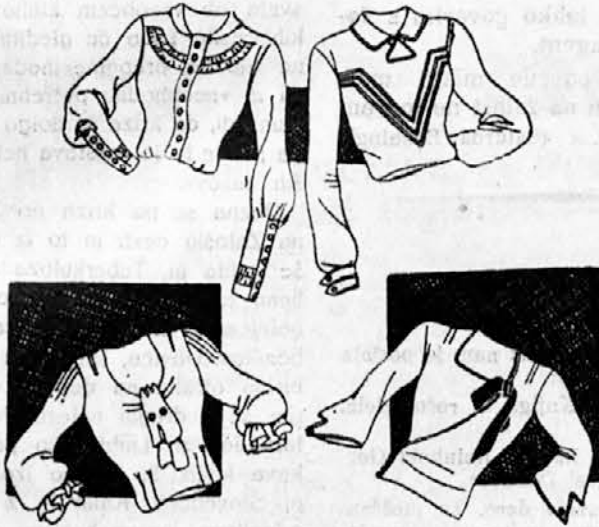
»Na, papa, obračun našega učitelja!«

... se reši iz vsake sadrege

(gl. stran 6)

Bluze in perilo po okusu sodobne žene

Zanimanje za bluze je čedalje večje, ker so kostumi in obleke z jopiči važna oblačila pomladanske mode. Bluza je pri tem neobhodno potrebna. Nikakor se pa ne daje prednost beli barvi. Vodilna bo vse-kako barvasta bluza. Zaradi skladnosti bomo izbrali k črni, temno- ali srednjemodri, sivi in naravnobarvni obleki (povečini bluze v modrih odtenkih). K ostalim osnovnim barvam obleke priporočamo mandljevo zelene, rožaste in bež-bluze. Posebno priljubljen je satenov krêp. Naši štiri modeli so iz njega. Vsaka dama obrne po lastnem okusu svetlo ali motno stran navzven.

Leva gornja bluza je motna, nábori in naši osláci (patke) so pa svetli. Bluza na desni zgoraj je svetla, le osláci in obšivi so motni. Na nobeni bluzi ne smejo manjkati gumbi, ki so temni in poživijo preproste bluze, ker se močno odražajo. Tudi brušeni stekleni gumbi in gumbi iz bisernice se čedno podajo.

Nočne srajce ali jutranja oblačila tekmujejo med seboj kar se tiče bodisi oblike, bodisi vrste tkanine. Srednji lik je brez dvoma samo nočna obleka. Napravljena je iz batista, pralnega voala ali pa iz toli priljub-

ljene umetne svile. V pasu se prilaga in se steka v konico, kratki rokavi so obličasti, vendar je spodaj odet pralni trak, ki se zreže ali zapne na gumb, s čimer se olajša likanje.

Oba stranska lika sta posneta po modi oblek. Pri desnem je nabran obklad (fiši) križem zvezan na hrbtu in je videti skrajno mehak in ženski, povzdignejo ga pa še majhni náborčki in v pasu na veliko zvezana petlja. Levi lik je v kroju resnejši in je zaradi našitkov prav aparten. V zameno za več let priljubljene cvetlične vzorce je jutranja obleka okrašena z mrežastimi tkaninami.

Ako Vam naš list ugaja,

ga pokažite svojim prijateljem in ga pošljite kot tiskovino svojim sorodnikom v Francijo, Nemčijo, Ameriko in drugam

prispevala precejšnjo vsoto k ureditvi. V tem domu se bodo lahko vse francoske novinarke za 14 dni na leto odpočile. Dom je nenavadno lepo urejen in opremljen z vsem komfortom. Novinkam bo tem prijetneje, ker je okrog doma lep velik park, kjer se bodo po trudu polnem delu lahko spočile. Soba pisateljice Séverine ostane njej v spomin in na čast za vedno prazna.

Če še ne veš

Prismojeno pečenko rešiš na ta način, če osmojene plasti obrežeš in pečenko v vreli vodi prekuhavaš pičle četrte ure. Če pa postane voda nagloma temna, jo menjaj, pač pa mora biti tudi ta vrela. Meso izgubi pri kuhanju okus po prismojenem. Nato denes pečenko v svežo vročo mast, ji prilivaš juhe in jo pečeš v sopari, dokler se ne zmehča.

Kruh se v krušni škattli ne osuši, če vložiš v škattlo nekaj krljev, ali kar celo narezano jabolko.

Neporabljen rumenjak se ne strdi, če ga denes v zaprti posodi pod vodo.

Če se kožuovina golí, je najbolje, da vzameš močno platneno cunjó, jo namočiš v petrolej in kožuovino krepko, a previdno v smeri dlak drgneš. Duh po petroleju kmalu izgine.

Nekoliko o vsakdanjem kruhu

Piše Nuša

Cena moki je poskočila, zato je tudi kruh dražji. Vsaka varčna gospodinja si sama lahko doma speče kruh, s čimer si veliko prihrani. — Evo nekoliko dobrih domačih navodil:

Kruh iz bele moke

2 kg bele pšenične moke presejemo in stresemo v veliko segreto skledo. V lonček denemo 4 dkg drož, prilijemo pet žlic mlačne vode, dodamo štiri žlice moke, kvas in vse dobro zmešamo. Testo postavimo na mlačen prostor (ne na gorko), da vzhaja. Kadar je kvas vzhajan, napravimo v sredi moke jamico, denemo kvas vmes, pridenemo liter mlačne vode, dve žlički soli, žličko kumina, vse zamešamo in tolčemo s kuhalnico toliko časa, da se loči od nje. Testo pokrijemo ter postavimo na toplo v bližino peči, da počasi vzhaja. Čez poldrugo uro stresemo testo na desko in ga dobro zgnetemo ter napravimo velik hleb ali pa dva manjša. Na to denemo hlebce v pehar, pogrnen s prtičem in potresen z moko, in jih pustimo vzhajati na toplem približno še pol ure. Ako pečemo kruh doma, ga pomažemo z mlekom in pečemo v nizkem pekaču eno uro in četrt.

Kruh iz ržene moke

Tak kruh je še mnogo bolj okusen kakor iz bele moke. Najboljšo rženo

moko dobimo na kmetih. 2 kg ržene moke presejemo ter stresemo v veliko skledo. Napravimo kvas, pridamo 4 dkg drož, kakor gori. Vzhajan kvas denemo v moko, pridenemo liter mlačne vode, dve žlički soli, žličko kumina in vse dobro zmešamo ter tolčemo toliko časa, da se loči od kuhavnice, nato pustimo testo vzhajati na toplem prostoru. Čez dve uri pregnetemo testo na deski, napravimo dva manjša hlebca in ju pustimo še pol ure vzhajati. Vsak kruh pomažemo z mlekom ter ga pečemo doma v gorki pečici ali ga pa neseemo h peku.

Korzuzni kruh

1 kg koruzne moke presejemo in polijemo s četrt litra vrele vode ter pustimo toliko časa v kropu, dokler se ne ohladi. V skledo denemo 1 kg bele moke (lahko tudi ržene), vzamemo 4 dkg kvasa, pridenemo malo moke ter pustimo kvas vzhajati, nato ga pomešamo z belo moko, kakor tudi ohlajeno in oparjeno koruzno moko. Pridenemo dve žlički soli, žličko kumina ali janeža, liter mlačne vode. Vse dobro zmešamo in tolčemo s kuhalnico deset minut, nakar pustimo testo vzhajati na toplem prostoru. Po dveh urah stresemo testo na desko in ga zgnetemo ter napravimo iz tega eden do dva hlebca, katera položimo na pogrnen z moko

potresen pehar in ju pustimo še pol ure vzhajati. Nato ju pomažemo z mlekom in pečemo v gorki pečici uro in četrt.

Ajdov kruh

1 kg ajdove moke oparimo s četrt litra vrele vode in pustimo ohladiti. V skledo denemo 1 kg ržene ali bele pšenične moke, pridamo vzhajan kvas iz 4 dkg, pridenemo liter mlačne vode, dve žlički soli, žličko kumina ali janeža. Vse dobro zmešamo ter tolčemo testo s kuhalnico toliko časa, da se loči od nje. Nato ga pustimo vzhajati na toplem prostoru poldrugo uro, nakar ga denemo na desko, dobro zgnetemo ter napravimo en velik ali dva majhna hlebca, ki ju denemo na pogrnen z moko potresen pehar in pustimo še pol ure vzhajati. Nato kruh pomažemo z mlekom in pečemo v vroči pečici eno uro in četrt.

Dom časnikark

Pred kratkim so v Pierrefonds (departman Oise na Francoskem) otvorili dom, ki je namenjen časnikarkam za odpočitek. Gospe Margeriti Durandovi, ustanoviteljici ženskega lista »La Fronde«, se je posrečilo dobiti v ta namen hišo pokojne znamenite književnice Séverine. Tudi pariška mestna občina je

Vročá tla

Nadaljevanje s 4. strani

dati za te smotre. In potem pove še, kateri posestniki v okolici pripadajo drugi struji. In če hoče imeti pri revoluzzerjih kaj sreče, mora imeti dosti denarja in imenovati dosti posestnikov, za katerih življenje in imovina nova vlada ne bo dala počenega groša.

In potem napravijo revoluzzerji svojo revolucijo. Iz prostrane ravnine se dvignejo ognjeni zubljí visoko pod nebo. Živino uropajo in jo prodajo, ženske odpeljejo, vojaštvo napadejo in ga postrele. Revoluzzer dobro sedi v sedlu, deželo pozna ko lasni žep, srčev as pogodi na dve sto korakov. Kadar je revolucije konec, se le nerad loči od svojega plodnosnega rokodelstva; takrat odjezdi v svoje stalno domovanje in čaka. Revoluzzer je sezonski delavec.

Prej je bil najbrž pošten meščan ali kolonist ali vojak ali kaj drugega spodobnega. Potem so ga pa razmere vrgle s tira. In med tem ko je večina njegovih tovarišev propadla, je on sledil klicu svoje krvi. Potomec je tistih osvajalcev in kolonistov, katerih delo so bili boji. Bojevanje je postala njegova druga natura. Mora se bojevati, drugače zanj ni življenja; zato je sovražnik mira in reda. Nekaj tragike je v njegovi usodi, kajti to, kar počne, je ravno tisto, kar so poprej počeli vsi belci v tej deželi. Zato nič ne more za to, če je volja po pozitivnem ustvarjanju v njem slabša kakor pri drugih ljudeh, ki se mora proti njim boriti.

HUMOR

V knjigarni

vpriša neka dama:

»Ali imate kakšno knjigo za novo-poročence?«

»Nemara Bölschevo „Ljubavno življenje v prirodi“?«

»O, ne, ne! Saj imava že stanovanje!«

To še nič ni!

»V Parizu sem poslušal nekega pianista, ki je imel samo eno roko!«

»To še nič ni! Jaz sem pa v Ljubljani slišal pevca, ki ni imel nobenega glasu!«

Tudi izhod

Gospod Mrna je silno nezadovoljen s stanovanjem v novi hiši. Že prvi dan po priselitvi se pritoži pri gospodarju:

»Če bi bil to vedel, ne bi bil nikoli prišel v to stanovanje! Celo če sedim v srednji sobi, tako vleče, da mi lasje frfotajo okoli glave. Ali ne mislite ničesar proti temu ukreniti?«

»Jaz? Ne! Toda vi bi lahko kaj ukrenili!«

»Kako pravite — jaz?«

»Da — če bi si dali lase ostriči.«

Nežen migljaj

Gost se noče in noče posloviti. Na posled reče:

»Pri vas je sila prijazno!«

»Da, res je,« odgovori smehljuje gostiteljica, »posebno kadar sva sama z možem...«

»Zakaj si prav za prav dala Srečku košarico?«

»Pomisli, takšna predrznost: pade predme na kolena in reče: „Tu ležim v prahu pred vami, Ema!“ In malo prej sem ves prah pobrisala!«

Humor drugod

»Ali te ni nič sram, Freddy,« se jezi učitelj, »da prideš tako umazan v šolo? Na suknjiču ti vidim, da si danes jajca zajtrkoval!«

»Nak,« se odreže Freddy, »to je bilo včeraj!« (Chicago Tribune)

Agent stopi v trgovino in pomigne mlajšemu gospodu:

»Ali bi lahko govoril s šefom?«

»Prav žal, gospod, šef zdaj ne utegne!«

»Povem vam, da vam ne bo v škodo, mladi mož,« sili agent.

Tako lep, pretresljiv, globoko v srce segajoč je roman

„Prokletstvo ljubezni“

da gre dramatisiran po vseh svetovnih odrih.

Naj ne bo ljubitelja lepe knjige, ki bi ne imel v svoji domači knjižnici tega znamenitega romana, pa tudi nobena javna knjižnica ne sme biti brez njega.

Naroči se pri upravi „Slovenskega Naroda“, Ljubljana, Knaflova ul. 5, in stanca oba dela s poštnino samo Din 35— v lepi trdi vezavi pa Din 50—

»Koliko?« vpraša mladi gospod.
»Sto dinarjev, če me spravite do šefa.«

»Dobro; sto dinarjev, tudi če šef ničesar ne kupi?«

»Tudi če ničesar ne kupi. Evo vam stotaka.«

Mladi mož spravi bankovec v žep.

»Nu, ali zdaj lahko govorim s šefom?« vpraša agent.

»Zakaj ne!« odvrne mladi mož.
»Šef sem jaz! In na žalost ne morem ničesar kupiti...« (Saturday Evening)

Nove knjige

Založba »Žena in dom« nam je poslala v objavo te-le knjige:

Za pridne roke. Knjiga za ročna dela. II. del (Šivanje).

Vzgoja za zakon. Napisal Reinhold Gerling, prevedel Pavel Debevec.

Kako vzgojim svojo dečo. Za meščanske, kmečke in proletarske matere sestavila Milica Stupanova.

Naše zdravje — človek. Napisal dr. Karol Petrič.

Cena posameznim knjigam 30 Din.

Živalce in roparji. Knjiga pravljic. Napisal Adolf Wenig. Iz češčine prevzel dr. Fran Bradač. Ilustriral Milko Bambič. 78 str. Cena broš. knjigi 20 Din, v platno vez. 30 Din.

Potočnikova Truda. Koroška povest. Češki napisala Gabriela Preissova, prevedel Ivan Podgornik. Strani 120. Cena broš. knjigi 20 Din, v platno vez. 30 Din.

Atlantida. Francoski napisal Pierre Benoit, prevedel Ivan Tominec. I. knjiga knjižne zbirke založbe »Priatelj«, Ljubljana, Dalmatinova ul. 10. Str. 112. Cena broš. 30 Din.

Naši bralci pišejo

Vse v tej rubriki objavljene prispevke honoriramo po 20 Din. — Rokopisov ne vračamo.

Jelika in luksus

Človek bi mislil, da morajo neštete luksusne nepotrebe kar same izginiti s sveta ob vseobčem zdihovanju o težkih časih. Toda če gledamo vsakovrstne izložbe, prepolne modernih neslanosti in »neobhodno potrebnih« potraž, se nam zdi, da krize še dolgo ne bo, ali pa da je vse to le razstava nekdanjih »boljših časov«.

Pozna se pa kriza pri nas tam doli na Zaloški cesti in to iz časov, ko se še rodila ni. Tuberkuloza nam neusmiljeno krade narodno zlato. Ljubljanska bolnica pa ima prostora za celih 30 jeftičnikov. Davica, škrlatinka itd. nam pobirajo otroke na debelo, da ne govorim še o drugih nalezljivih boleznih — tam doli za Ljubljano pa čepi prillikava kočja, ki naj bo izolirnica četrtini Slovencev. Kako je z opazovalnim oddelkom in umobolnico na Studencu, je razvidno iz pogostih opazk v dnevnem časopisju: »Ne sprejemamo — prenapolnjeno!«

Za to ni denarja in ga ne bo. Našel bi se pa lahko in hitro. Vsak luksusni predmet naj banska oblast obdavi s poviški za zgradbo nove bolnice, ravno tako tudi alkohol in tobak, pa bo iz »prostovoljnih prispevkov« prav kmalu zrasla svojemu namenu ustrezajoča impozantna bolnica. S tem bi tudi ne bil prizadet siromašen narod, ki mora nositi vse druge davščine, temveč le oni, ki krize ne poznajo. In prav to bi bilo pravično. Ljubo.

Kupujte domače izdelke
jugoslovanske tvornice
Dr. A. Oetkerja

Šartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za šartelj. 1/4 litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gосто teče z žlice. Peci ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. Oetkerjeve

špecialitete se dobijo v vseh špeciarijskih in delikatesnih trgovinah.

Dr. Oetker, Maribor

Oglasi v Družinskem tedniku
imajo vedno uspeh!

Ko pridete v Ljubljano,
nas obiščite!

Kaifež, družba z o. z., vinarna
v nebotičniku, Ljubljana

S tem nam nudite možnost, da Vas pridobimo za stalnega gosta. Ko zapustite naš lokal bodete sami sebi priznali, da ste pili najboljšo vino in jedli skrbno pripravljeno zakusko za mali denar.

Spolne bolezni,

sifilis, kapavica, beli tok so ozdravljive brez strupenih vbrizgavanj, brez živega srebra in salvarzana. Tisoči žen in mož enodušno hvalijo svoje ozdravljenje (trajno) na naroden način s preparatom „VIGI-TABL“ brez motenj v izvrševanju poklica. Sijajna priznanja. Tisoče zahval. „VIGI-TABL“ učinkuje zajamčeno, sigurno in prav hitro. Učinki so naravnost presenetljivi. Prof. Herry se je o njih izrazil, da „delajo prave čudeže“. Uporabljanje je za zdravje povsem neškodljivo. Cena Din 120—, posebno za stare slučaje Din 200—. Poskusna pošiljka Din 90—. Pošilja diskretno le HAVELKOVA Pharm. laboratorij AIDE, Praga-Vinohrad, Slezská 116—T. R. 801. Pošt. predal 28. Č. S. R.

Brušena stekla in ogledala za moderno pohištvo in razne druge lokale ter steklo za stavbe, nadpise, avtomobile i. t. d. dobavlja najceneje tvrdka

SPECTRUM D.D.

TVORNICA OGLEDAL
in
BRUŠENEGA STEKLA
LJUBLJANA VII
Celovška cesta štev. 81

Da ne pozabim!

Še danes moram poslati naročnino za „Družinski Tednik Roman“